

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

**VETERANSKI ROKOMET –
RAZŠIRJENA OBLIKA REKREACIJE
MED BIVŠIMI ROKOMETAŠI IN
ROKOMETAŠICAMI**

DIPLOMSKO DELO

HANA ŠKRBEC

Ljubljana 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA ŠPORT

Športno treniranje

Rokomet

**VETERANSKI ROKOMET – RAZŠIRJENA OBLIKA
REKREACIJE MED BIVŠIMI ROKOMETAŠI IN
ROKOMETAŠICAMI**

DIPLOMSKO DELO

MENTORICA

prof.dr. Mojca Doupona Topič

KONZULTANTKA

asist.dr. Marta Bon

RECENZENT

izr.prof.dr. Marko Šibila

AVTORICA DELA:

HANA ŠKRBEC

Ljubljana, 2010

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorici prof. dr. Mojci Douponi Topič za pomoč pri izbiri teme diplomskega dela, za koristne nasvete in popravke.

Hvala vsem rokometnim veteranom, ki so si vzeli čas in izpolnili vprašalnik, predvsem pa gre zahvala soigralkam, veterankam iz Izole, ki so mi bile v veliko pomoč pri razdeljevanju vprašalnikov.

Hvala tudi vsem domačim in prijateljem, ki so mi stali ob strani v času študija, me podpirali, spodbujali in bili zelo potrpežljivi.

Ključne besede: športna rekreacija, veteranski rokomet, konec športne kariere, financiranje, veteranski turnirji.

VETERANSKI ROKOMET – RAZŠIRJENA OBLIKA REKREACIJE BIVŠIH ROKOMETAŠEV IN ROKOMETAŠIC

Hana Škrbec

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2010

Športno treniranje, Rokomet

Število strani: 63; Število tabel: 8; Število slik: 22; Število virov: 14;

IZVLEČEK

Namen diplomске naloge je bil raziskati področje veteranskega rokometu. Z anketnim vprašalnikom smo želeli zbrati podatke o tem, kdo se ukvarja z rekreativnim rokometom in kateri so poglobitni motivi, da so si izbrali tovrstno obliko rekreacije. Poleg tega smo želeli izvedti, kako uspešni so bili sedanji rekreativni rokometiši v svoji aktivni športni karieri, ter kdaj in zakaj se je le-ta zaključila. Nazadje pa smo želeli ugotoviti način financiranja veteranskega rokometu in kako pogosto poteka vadba rekreativnih rokometišev.

V vzorec je bilo vključenih 144 rekreativnih rokometišev, od tega 83 Slovencev in 61 Hrvatov. Podatke smo zbrali na podlagi anketnega vprašalnika in jih obdelali s pomočjo programa SPSS (Statistical Package for The Social Sciences).

Z raziskavo smo ugotovili, da se z veteranskim rokometom ukvarjajo le bivši rokometiši in rokometišice, ki večinoma v svoji aktivni športni karieri niso dosegli vidnejših rezultatov. Poglobitna motiva pri rekreativnih rokometiših za udeleževanje na veteranskih turnirjih sta druženje in zabava. Ugotovljeno je bilo tudi, da je pogostost vadbe rekreativnih rokometišev zelo nizka, in da si le-ti stroške vadbe v večini zagotavljajo iz lastnih sredstev.

Keywords: sports recreation, veteran handball, end of sports career, veteran tournaments.

VETERAN HANDBALL – A WIDESPREAD FORM OF RECREATION FOR FORMER HANDBALL PLAYERS

Hana Škrbec

University of Ljubljana, Faculty of sport, 2010

Sports training, Handball

Number of pages: 63; Number of tables: 8; Number of pictures: 22; Number of sources: 14;

ABSTRACT

The objective of the diploma paper was to research the field of veteran handball. With a survey, which involved a questionnaire, we wanted to collect the data by which we could understand who the people that practice handball as recreation are and which are the main motives for choosing this form of recreation. Furthermore, we wanted to find out how successful the former handball players, undertaking handball recreational activities, were in their sports career as well as why and when they ended it up. At last, we wanted to figure out the ways of financing veteran handball and how often do the recreationists undertake their activities.

The sample consisted of 144 recreational handball players, 83 Slovene and 61 Croatian. The data was collected with a survey based on a questionnaire and was analysed using the SPSS programme (Statistical Package for The Social Sciences).

We found out that the handball recreational activities are mostly undertaken by former handball players who didn't achieve significant results during their active sports career. The recreational handball players mainly participate at the tournaments to meet people and have fun. It was also found out that the recreationists don't undertake their activities very often and that the costs arising from such activity are mostly covered by themselves.

KAZALO

1. UVOD	8
2. PREDMET IN PROBLEM	12
2.1. MOTIVACIJA V ŠPORTU	13
2.2. STOPNJE ŠPORTNE KARIERE	14
2.3. VZROKI ZA ZAKLJUČEK ŠPORTNE KARIERE	16
2.4. OBLIKE ŠPORTNE REKREACIJE	18
2.4.1. ŠPORTNA REKREACIJA ODRASLIH V SLOVENIJI	19
2.5. ROKOMET IN ŠPORTNA REKREACIJA	22
2.6. RAZVOJ VETERANSKEGA ROKOMETA NA PODROČJU DRŽAV NEKDANJE JUGOSLAVIJE	24
3. CILJI RAZISKAVE	27
4. HIPOTEZE	28
5. METODE DELA	29
5.1. VZOREC MERJENCEV	29
5.2. VZOREC SPREMENLJIVK	30
5.3. POTEK ZBIRANJA PODATKOV	31
5.4. METODE OBDELAVE PODATKOV	31
6. REZULTATI IN RAZPRAVA	32
6.1. OSNOVNI PODATKI ANKENTIRANCEV	33
6.1.1. Starost vprašanih	33
6.1.2. Izobrazba	35
6.1.3. Status	36
6.2. AKTIVNA ŠPORTNA KARIERA ROKOMETNIH VETERANOV	37
6.2.1. Trajanje aktivne športne kariere roketnih veteranov	37
6.2.2. Starost ob zaključku aktivne športne kariere	38
6.2.2. Vzroki za zaključek aktivne športne kariere roketnih veteranov	39
6.2.3. Uspešnost aktivne športne kariere roketnih veteranov	40
6.3. VETERANSKI ROKOMET	43
6.3.1. Veteranski turnirji	44
6.3.2. Organiziranost vadbe roketnih veteranov	48
6.4. FINANCIRANJE VETERANSKEGA ROKOMETA	51
6.4.1. Financiranje roketnih veteranskih ekip	51
6.4.2. Stroški mesečne vadbe	53

6.4.3. Oblika organiziranosti rokometnih veteranskih ekip.....	56
7. SKLEP.....	57
8. LITERATURA.....	62

1. UVOD

Lahko rečemo, da je športna kultura del splošne kulture posameznega človeka. Raven športne kulture si posameznik zvišuje skozi celo življenje. Prav obdobji otroštva in mladostništva sta najpomembnejši, saj si človek takrat oblikuje življenjske navade, ki jih bo ohranjal in gojil celo življenje. Pomembno vlogo pri razvoju športne kulture imajo predvsem starši in športna vzgoja v osnovnih šolah. Navsezadnje so starši tisti, ki lahko svojega otroka sprva navdušijo za šport in ga nato v interakciji s športno vzgojo usmerijo v določeno športno panogo, ki kasneje za posameznika postane način življenja in del vsakdanjika. Šport je danes – predvsem v razvitem svetu – v samem vrhu človekovih prostočasnih aktivnosti, saj predstavlja prijetno, zanimivo in koristno telesno dejavnost, ki je v človekovem vsakdanjiku vse bolj primanjkuje. Razgibani urniki dela, ki trajajo vse do poznega popoldneva, posameznikom v znatni meri otežujejo ukvarjanje s športom oziroma telesno aktivnost, saj glede na ritem dela posamezniki večji del dneva preživijo v službi. Prav zaradi tega je pri ljudeh potrebna dovolj močna in učinkovita mera motivacije za redno športno udejstvovanje.

Eno izmed kritičnih obdobji v življenju posameznika je prav gotovo tudi prehod iz mladostništva in skorajda brezskrbnega življenja v obdobje zrelosti, kjer se naenkrat posameznik znajde pred novimi preizkušnjami. Življenje je nenadoma samo še delo in boj, to pa povzroči stres in slabi človekovo zdravje. Športna rekreacija je v tem kontekstu edini prekop k igri, zabavi in vsemu, kar smo izkusili kot otroci. Igra na človeka deluje ustvarjalno in izrazito terapevtsko, saj človek z igro prežene vsakodnevne frustracije ter se znebi odvečne energije. Vsekakor se potreba po igri ne konča z obdobji otroštva in mladostništva, vendar je igra nujno potrebna za zdrav osebnostni razvoj tudi pozneje. Prav športna rekreacija je po eni strani najlažja pot do realizacije te igre v odraslosti, saj je rekreacija po svoji naravi zelo podobna igri.

»V igri, igrivosti duha je vedno izziv za ustvarjalno delo, bogatenje duha z ustvarjanjem brezštevlnih domišljjskih svetov« (Doupona, 1996).

Področje športa in športnih aktivnosti delimo v tri osnovne skupine:

- športna vzgoja,
- selektivni in vrhunski šport (šport za dosežek, tekmovalni šport),
- športna rekreacija.

Športna vzgoja se začne že v najmlajši otroški dobi – v družini – in se nadaljuje v šolah. Z gibanjem v tem starostnem obdobju vplivamo na pravilno rast in razvoj, pridobivamo moč, hitrost, spretnost, ravnotežje, preciznost in nenazadnje tudi vzdržljivost, kar ugodno vpliva na naš srčno-žilni sistem. Cilji športne vzgoje so torej

pravilni telesni in gibalni razvoj mladega človeka, učenje posameznih športnih aktivnosti in prisvojitve navad rednega športnega udejstvovanja skozi celotno življenjsko obdobje.

Druga osnovna skupina športa je vrhunski šport, ki je povezan s sistematičnim treningom in tekmovanji. Vrhunski šport z naporno in dolgoletno vadbo teži k doseganju čim boljših in vrhunskih rezultatov, tako na majhnih in manj pomembnih tekmovanjih, kot tudi na velikih tekmovanjih (svetovna prvenstva, olimpijske igre ipd.).

Tretje področje športnega udejstvovanja pa imenujemo športna rekreacija. Namenjena je najširši množici ljudi ne glede na starost, spol, znanje in sposobnosti. Pomeni predvsem prijetno telesno aktivnost v naravi ali v športnih objektih in v prijetnih stikih z drugimi ljudmi. Športnorekreativna aktivnost pomeni predvsem odsev v mladosti oblikovanega odnosa do gibanja in do različnih športnih aktivnosti, tako da jih vzljubimo, ob njih uživamo in kasneje postanejo sestavni del našega življenjskega sloga. Redna športna aktivnost postaja nepogrešljiva prvina kakovostnega življenja. Sam pojem nam pove, da gre za obliko športne dejavnosti, ki ima rekreativni značaj. Beseda rekreacija izhaja iz latinskega glagola *recreare*, kar pomeni na novo narediti, obnoviti, osvežiti, okrepiti. Pri nas pod pojmom rekreacija razumemo razvedrilo, osvežitev in aktivni počitek z različnimi prostočasnimi dejavnostmi.

Ena izmed oblik rekreativnega športa je zagotovo tudi tako imenovani veteranski šport. Opredelimo ga lahko kot zvrst rekreativnega športa s tekmovalnimi vsebinami oz. tekmovanji, ki so na nek način zelo podobne tekmovalnemu športu. Veteranski šport nekdanjim športnikom predstavlja ohranjanje stikov s športno panogo, s katero so se vrsto let ukvarjali. Biti veteran v športu bi torej pomenilo, da športnik nekako po naravni poti nadaljuje svojo športno kariero v obliki rekreativno tekmovalnega športa. Veteranstvo v športu lahko označimo kot nadaljevanje svoje aktivne športne kariere s "handicapom" starosti. Med mnoge razloge za prenehanje aktivne športne kariere sodi prav starost športnika, saj le-ti v višji starosti zaradi zmanjšanja telesnih sposobnosti ne morejo več držati korak z njihovimi mlajšimi soigralci oziroma nasprotniki. Ker pa večinoma pri takšnih športnikih še vedno obstaja močna želja po športnem udejstvovanju in tekmovanju, se le-ti velikokrat odločijo, da njihov aktivni šport zamenjajo z veteranskim športom. Pri veteranskem športu jim je tako znova omogočeno, da vadijo z njimi primernimi soigralci in tekmujejo z enakovrednimi nasprotniki.

Glede na podatke, ki so nam bili dosegljivi, se je veteranski šport v Sloveniji začel razvijati šele po letu 1991, torej po osamosvojitvi Slovenije, in je do danes postal zelo popularen in priljubljen pri veliko športnih panogah. Čedalje več športnih panog in klubov se zavzema, da bi poleg dela z najmlajšimi in kasneje s člani v svoj program vključili tudi veteranski šport, ki bi svojim nekdanjim aktivnim tekmovalcem nudil

možnost rekreativnega športa v panogi, kateri so, v obdobju aktivnega treniranja posvetili ogromno truda in časa. Tako se omogoči bivšim tekmovalcem, da so po svoji aktivni športni karieri še vedno v stiku s svojo športno panogo. Veteranski športi v osnovi temeljijo na istih principih, vendar se v določenih segmentih deloma razlikujejo. Vsem pa je skupno to, da se nekdanji tekmovalci na veteranskih treningih in tekmovanjih družijo in ohranjajo stike tako s svojimi prijatelji iz tekmovalnega obdobja, kakor tudi, da ohranijo stike s svojim športom.

Določeni športi so po svoji obliki veliko bolj dostopni in prijazni za rekreativce oziroma veterane kot drugi. Poznamo športe, s katerimi se v svojem zrelostnem obdobju, torej v obdobju tako imenovanega veteranstva, lahko ukvarjajo samo tisti, ki so nekoč aktivno trenirali ta šport, po drugi strani pa poznamo športe, ki si jih ljudje izberejo kot rekreativni šport šele kasneje in se predhodno z njimi nikoli niso ukvarjali. Velikokrat si ljudje v zrelem obdobju izberejo šport v obliki rekreacije, s katerim se predhodno nikoli niso ukvarjali. Takih športov je kar nekaj: plavanje, golf, kolesarjenje, atletika, tenis, badminton, nogomet, košarka, odbojka ipd. Po drugi strani pa so nekateri športi zaradi svoje specifikke (motoričnih elementov, strukture igre ipd.) manj dostopni v smislu rekreativnega udejstvovanja v športu posameznikom, ki se v preteklosti s tem športom nikoli niso aktivno ukvarjali. Eden od teh športov je zagotovo tudi rokomet, saj specifikke igre v znatni meri otežujejo rekreativnim začetnikom uspešno vključitev v to vrsto veteranskega športa.

Športna rekreacija je tista svobodno izbrana in igriva gibalna/športna dejavnost, ki človeka fizično, psihično, socialno bogati in sprošča ter ga od zgodnjega obdobja do pozne starosti vodi skozi veselje, užitek in zadovoljstvo k celovitemu ravnovesju in zdravju. (Berčič, 2002).

Aktivnost, ki ji pravimo rekreacija, mora ustrezati nekaterim osnovnim pogojem:

- da je izbrana po želji in človekovi lastni opredelitvi,
- da je izven poklicnega dela,
- da je usmerjena k bogatenju in plemenitenju človekovega bivanja v socialnem in naravnem okolju,
- da ustvarja pozitivna čustva in optimistično razpoloženje. (Sila, 2000)

V diplomski nalogi se bomo osredotočili predvsem na veteranski rokomet kot rekreacijsko obliko vadbe nekdanjih rokometošev in rokometošic. Poleg zgodovine veteranskega rokometoš bo v nalogi predstavljen tudi potek in sama organizacija veteranskega rokometoš, tako z vidika vadbe kakor tudi z vidika tekmovanja. V raziskovalnem delu pa se bo diplomsko delo osredotočilo predvsem na motive in interese nekdanjih rokometošev in rokometošic, ki jih imajo le-ti pri veteranskem rokometu. Z opravljeno raziskavo pa bomo skušali tudi najti skupne točke in razlike med slovenskimi in hrvaškimi rokometoš, ki so se po svoji aktivni športni karieri

odločili, da rokometa ne obesijo še povsem na klin, ampak se z njim še naprej ukvarjajo v obliki rekreacije. Hkrati pa želimo s predmetnim delom raziskati in izpostaviti tudi morebitno problematiko veteranskega rokometu v Sloveniji. Pri tem se bomo osredotočili predvsem na pogoje vadbe in financiranje veteranskih rokometnih ekip.

2. PREDMET IN PROBLEM

Dejstvo je, da je gibanje, ki je v jedru vsake športnorekreativne dejavnosti pomemben sopotnik človekovega življenja. Gibanje je sestavni del kakovosti življenja sodobnega človeka. Ta povezanost je bila do sedaj že velikokrat teoretično in strokovno podprta. Gibanje oziroma ukvarjanje z rekreativnim športom je pomembno sredstvo, ki vpliva na celovito ravnovesje človeka in ustvarja harmonijo med njegovo večrazsežnostno naravo in vsakdanjimi napori ter delovnimi obveznostmi (Berčič, 2002).

V današnjem sodobnem načinu življenja se vse bolj poudarjata pomen in vloga rednega gibalnega/športnega udejstvovanja za zdravje ljudi ter dejstvo, kako lahko športno rekreativna dejavnost prispeva h kakovosti življenja prebivalcev Slovenije (Berčič, 2002).

Strokovnjaki priporočajo, da naj se otroci in mladostniki gibljejo oziroma se s športom ukvarjajo vsaj 60 minut na dan, odrasli pa vsaj 30 minut. Telesna aktivnost pa bi morala biti redna, raznovrstna in prilagojena starosti (hoja, tek, različni individualni športi, kolesarjenje, različni skupinski športi, igre z žogo ipd.) (<http://www.ivz.si/index.php?akcija=novica&n=1528>).

Ne glede na to, da se v sodobnem načinu življenja vse bolj poudarjata pomen in vloga športnega udejstvovanja, pa je v današnji družbi kljub temu moč pri posameznikih zaznati trend upadanja rednega gibanja in športnega udejstvovanja. Predvsem je ta trend najbolj drastično viden pri mlajših generacijah, saj le-te večji del svojega prostega časa preživijo tako, da sedijo pred računalnikom ali gledajo televizijo. Prav tako je tudi pri starejši populaciji že moč opaziti tako imenovan "sedeč način življenja", kar nakazuje na to, da so tudi starejše populacije manj telesno aktivne. Raziskave potrjujejo, da odrasel človek v delu dneva, ko je buden, v povprečju le od enega do pet odstotkov časa preživi zmerno telesno dejaven (http://www.ivz.si/javne_datoteke/datoteke/2089-Sedec_zivljenski_slog.pdf).

Razpoložljivi podatki za Slovenijo kažejo, da smo za zaščito svojega zdravja premalo telesno/gibalno dejavni. Premalo so telesno dejavni tudi otroci in mladostniki, saj že pri starosti 11 let interes za telesne aktivnosti med mladimi upada. Primerno gibalno/športno aktivnih za zaščito pred boleznimi srca in ožilja je le tretjina odraslih prebivalcev Slovenije, s starostjo pa se ta delež še dodatno zmanjšuje. Ti podatki tako razkrivajo, da je telesna nedejavnost postala eden od pomembnih javnozdravstvenih problemov (<http://www.ivz.si/index.php?akcija=novica&n=1528>).

S športnorekreativno dejavnostjo se lahko ukvarja vsak ne glede na starost, spol, poklic, socialni status, psihofizične sposobnosti in druge dejavnike. Pri ljudeh naj bi čim bolj spodbujali aktiven življenjski slog s številnimi gibalno-športnimi oz. športnorekreativnimi dejavnostmi (Berčič, 2002).

Zakaj se v športu (gibanju) nekateri ne morejo najti? Odgovorov na zastavljeno vprašanje je najbrž več. Ali gre preprosto za lenobo, pomanjkanje motiva, potrebe po gibanju ali gre za strah pred soočanjem lastne telesne nesposobnosti, slabe kondicije in pomanjkanja volje za vztrajanje v telesnem naporu? (Berčič, 2007)

2.1. MOTIVACIJA V ŠPORTU

Najpogosteje motivacijo v športu delimo na zunanjo (ekstrinzično) in notranjo (intrinzično) motivacijo (Deci in Ryan, 1985,1991).

Deci in Ryan (1985) opredeljujeta notranjo motivacijo kot "delati nekaj zaradi aktivnosti same in kot zadovoljstvo, ki izhaja iz samega nastopanja oziroma izvajanja aktivnosti". V športu notranjo motivacijo najlažje opazujemo pri športnikih, ki trenirajo zaradi zanimivosti treniranja, ki so zadovoljni zaradi stvari, ki se jih učijo in naučijo v športu, zaradi zadovoljstva, ki ga doživljajo ob tem, da neprestano izboljšujejo svoje sposobnosti in svoje znanje. Nasprotno pa se zunanja motivacija nanaša na množico razlogov, ki so zunaj športnika. Zunanje motivirani so športniki, ki trenirajo in tekmujejo zaradi kakršnegakoli prestiža oziroma nagrad, ki jih dobijo za uspešnost. Sem prištevamo materialne nagrade, socialni status in ugodnosti, ki izhajajo iz njega, popularnost in težnjo po zmagovanju oziroma demonstriranju tega, da so najboljši med športniki.

Pri vrhunskih športnikih je bolj prisotna zunanja motivacija, medtem ko je pri rekreativnih bolj prisotna notranja motivacija. Raziskava (Tušak, Tušak in Repe) iz leta 1997 je pokazala, da so pri vrhunskih športnikih višje izraženi motivi storilnosti, popularnosti in motivi zabave, medtem ko so pri rekreativnih v ospredju težnje po dobri formi, želja biti telesno sposoben in zdrav in seveda težnja po zabavi. Zagotovo pa je motivacija za ukvarjanje s športom predvsem pri rekreativnih odvisna od športne panoge, s katero se ukvarjajo.

Posameznik za vključitev in vztrajanje v neki rekreativni dejavnosti potrebuje kar nekaj razlogov. Govorimo o skupku psihološko, socialno in biološko (telesno) obarvanih motivov, ki končno prispevajo k posamezni odločitvi za rekreativno dejavnost. Poznamo veliko "obramb" pred vključitvijo v rekreacijo:

- hedonistična ("Rad uživam, vadba pa je mučna zadeva; to ni zame"),
- izogibanje ("Obstajajo boljše stvari za moj prosti čas:npr. branje knjig, gledanje televizije, klepet ob kozarčku"),
- podcenjevanje ("Saj tako ali tako nikoli ne bom shujšal. Zakaj bi se naprezal?"),
- precenjevanje ("Neumno se mi zdi tekati okrog, jaz tega ne potrebujem sem v zelo dobri formi"),
- strah pred drugačnostjo ("Nobeden izmed mojih prijateljev ne hodi na rekreacijo"),
- zadrega ("Samo pomislite, kako bi izgledal tam med vsemi tistimi aerobičarkami") idr. (Kajtna in Tušak, 2005).

2.2. STOPNJE ŠPORTNE KARIERE

Športno kariero je moč opredeliti kot večletno športno aktivnost posameznika, usmerjeno k dosežkom na tekmovanjih najvišje ravni in k izboljšanju lastnih športnih sposobnosti. Številne empirične študije so potrdile, da je sestavljena iz več stopenj, med njimi pa so prehodna obdobja oziroma prehodi. Vsako izmed stopenj opredeljuje niz specifičnih zahtev, na katere se mora športnik prilagoditi. Športniki razvoj svoje kariere večinoma opisujejo z dogodki, ki so pomembno determinirali njen potek. Te dogodke lahko označimo kot prehode, saj od posameznika zahtevajo prilagajanje in spoprijemanje s specifičnimi spremembami. Zelo znana klasifikacija stopenj športne kariere je klasifikacija Salmele (1994), ki temelji na rezultatih Bloomove študije o razvoju nadarjenosti za šport, ki so pokazali, da športno kariero sestavljajo tri stopnje, in sicer stopnja inicializacije, razvoja in mojstrstva. Prva stopnja inicializacije je značilna za obdobje otroštva. Najpomembnejši vidik otrokovega športnega udejstvovanja je zabava, ki mu jo šport in z njim povezane dejavnosti nudijo. Otrokova motivacija se skozi trenajni proces spreminja, saj je otrok sprva motiviran z zabavo, ki mu jo športno udejstvovanje nudi, temu pa sledi preobrat v motivacijo, ki je usmerjena na izvršitev konkretnih, s športom povezanih nalog. Otrok postane motiviran za izboljševanje lastnih športnih sposobnosti, sebe pa začne pojmovati kot športnika. Razlike med za šport nadarjenimi in nenadarjenimi otroki so očitne že na stopnji inicializacije (Cecić-Erpič, 2002).

Stopnji inicializacije sledi stopnja razvoja. Zanj je značilno, da je trenajni proces vse bolj usmerjen na dosežke. Otroci, ki so jih športni strokovnjaki spoznali za športno nadarjene, so vključeni v resnejše oblike treninga. Na tej stopnji športne kariere je motivacija izražena kot posameznikova opredeljenost za šport. Glede na vse večjo

zahtevnost in trajanje trenažnega procesa s športnim udejstvovanjem nadaljujejo le otroci z močno opredelitvijo za šport. Posameznik na tej stopnji športne kariere razvije nove oblike vedenja in nova pričakovanja, poleg tega spremeni svoj vrednostni sistem tako, da je ta v čim večji meri skladen s pričakovanji in zahtevami športnega okolja (Cecić-Erpič, 2002).

Tretja stopnja je stopnja mojstrstva, ki obsega večji del športne kariere. Za športnika na tej stopnji je značilno, da je šport najpomembnejše področje njegovega življenja. Športnemu udejstvovanju so podrejena in prilagojena vsa druga področja posameznikovega življenja. Trenažni proces je na stopnjah inicializacije in razvoja usmerjen k učenju športnih veščin, medtem ko je za stopnjo mojstrstva značilno, da posameznik športne veščine obvlada do te mere, da je proces treninga posvečen le njihovemu izpopolnjevanju. Trenažni proces je v večji meri usmerjen na športnikove reakcije v specifičnih situacijah, kot so pomembna tekmovanja ipd. (Cecić-Erpič, 2002).

Študije kažejo na to, da športno kariero sestavljajo tri razvojne stopnje in štirje prehodi med njimi. Prvi prehod je prehod v organizirano športno dejavnost, ki sovпада z začetkom inicijacijske stopnje. Otroci začnejo z organizirano športno dejavnostjo v starosti od šest do osem let. Za to stopnjo je značilno otrokovo začetno navezovanje stikov znotraj športnega okolja, kasneje pa tudi športna specializacija in usmerjenost na specifično športno vlogo (Cecić-Erpič, 2002).

Drugi prehod je prehod, ki se pojavi med dvanajstim in štirinajstim letom starosti in za mladega športnika pomeni prehod v stopnjo intenzivnega treninga in športne udeležbe. Vloga športnika je vse bolj pomembna v posameznikovi identiteti (Cecić-Erpič, 2002).

Tretji prehod je prehod v stopnjo tekmovalnega športa na visoki ravni. S prehodom v vrhunski šport se soočajo športniki med sedemnajstim in devetnajstim letom starosti, ko večina prvič sodeluje v mladinski državni reprezentanci in si prvič pridobi izkušnje na mednarodnih tekmovanjih. Stopnji tekmovalnega športa na visoki ravni sledi prehod v stopnjo zaključka športne kariere (Cecić-Erpič, 2002).

Glede na to, da se veteranski šport čedalje bolj razvija v vseh športnih panogah, lahko trdimo, da je tudi veteranski šport del posameznikove športne kariere. Iz omenjenega lahko sklepamo, da po stopnji mojstrstva sledi še stopnja veteranskega športa, kar pomeni, da se posameznik po svoji aktivni športni karieri odloči nadaljevati in ohranjati stike s svojim športom na nekoliko nižji ravni, tako z vidika treniranja kakor tudi z vidika tekmovanj.

Stopnjam in prehodom med športno kariero sledi stopnja zaključka športne kariere. Na konec športne kariere vpliva veliko število dejavnikov, z zaključkom kariere pa se spremeni tudi posameznikov status v družbi in njegova socialna mreža. Poznamo dva izraza za zaključek športne kariere in sicer »dropout« in »retirement«. Prvega razumemo kot predčasno prekinitev športne poti. S takim koncem kariere označujemo športnike, ki so se v zgodnjih letih uvrščali med talente, so bili na listi kategoriziranih športnikov, vendar so svojo kariero končali, preden so dosegli svoj vrhunec v obdobju odraslosti. Z izrazom »retirement« pa označujemo športnike, ki preprosto končajo svojo športno kariero zaradi različnih dejavnikov. Ti športniki so se preizkusili v članskih vrstah, tekmovali so tudi v zrelih letih.

Kakšna je bila dinamika prehodov med športno kariero rokometnih veteranov, bomo poizkušali ugotoviti v raziskavi, ki sledi v diplomski nalogi. Z raziskavo bomo poizkušali izvedeti, kakšna je s tega vidika struktura rokometnih veteranov, ali se z veteranskim rokometom ukvarjajo pretežno rokometiški, ki so svojo kariero prekinili predčasno (dropout), ali rokometiški, ki so svojo športno pot končali nekoliko kasneje, po daljšem obdobju stopnje mojstrstva (retirement). Na samih tekmovanjih oziroma veteranskih turnirjih lahko opazimo raznolike rokometne sposobnosti in znanja, ki jih posamezni udeleženci prikažejo med igro. Vsekakor moramo iskati vzroke za tolikšno raznovrstnost v tem, da je na turnirjih velik starostni razpon med udeleženci, prav tako pa se na turnirjih srečujejo rokometni veterani, ki imajo za sabo različna obdobja aktivnega igranja rokometu (obdobja mojstrstva), zaradi česar je tudi s tega vidika prisotna razlika v kvaliteti, ki se kaže ne samo v telesni pripravljenosti, ampak tudi v samih izkušnjah, tehničnem in taktičnem znanju posameznikov.

2.3. VZROKI ZA ZAKLJUČEK ŠPORTNE KARIERE

KRONOLOŠKA STAROST

Proces staranja na športno kariero deluje zavirajoče in prav kronološko starost največkrat navajajo kot najpogostejši razlog za konec športne kariere. Proces staranja vpliva na fiziološko – biološke, psihološke in socialne dejavnike. Višina starosti, ki jo lahko posameznik doseže, se od športa do športa razlikuje, saj je predvsem od specifike športa odvisno, do katere mere lahko športnik še aktivno in uspešno nastopa na športnih prizoriščih.

Ko se pojavijo starostne spremembe, se mnogi športniki bojujejo proti procesu staranja in tako podaljšujejo športno kariero. To počnejo s povečanjem obsega in kakovosti treninga. Pomemben vpliv na podaljševanje športne kariere ima tudi motivacija športnika, ki večkrat s procesom staranja upada.

PROCES SELEKCIJE

S selekcijo v športu se športniki srečujejo vsakodnevno, npr. ob sestavljanju ekipe ali kvalifikacijah za posamezna tekmovanja, in prav ti dogodki pomembno vplivajo na potek posameznikove športne kariere. Mihovilović (1968) ugotavlja, da ima proces selekcije razmeroma majhno vlogo pri odločanju o koncu kariere. Proces selekcije vpliva tudi na nekatere psihološke značilnosti, saj vpliva na posameznikovo samozavest, medosebne odnose in na življenjske možnosti tistih športnikov, ki jim uspe priti skozi proces selekcije, in tudi tistih, ki jim to ne uspe.

POŠKODBE IN ZDRAVSTVENE TEŽAVE

Poškodbe so sestavni del športa in pogost dejavnik, ki vpliva na konec športne kariere. Specifika športnih poškodb je v tem, da so venomer nepričakovane in imajo velik vpliv na prilagajanje na pošportno življenje posameznika. Športniki, ki so športno kariero zaključili zaradi poškodb, se ob koncu kariere pogosto srečujejo s psihičnimi težavami. Poškodba lahko potencialno vpliva na nenadno spremembo posameznikovega koncepta o samem sebi, izgubo emocionalnega ravnotežja, porušenje vrednostnega sistema ter motnje v poklicnem in socialnem delovanju.

Večina vrhunskih športnikov je po koncu športne kariere tako ali drugače permanentno poškodovanih. Najpogostejše so poškodbe ligamentov, živcev, kosti, artritis in revma, pogoste pa so tudi možganske poškodbe, ki so posledica pretresov možganov. Poleg teh pa so za vsako športno panogo specifične še določene druge poškodbe. Posledice športnih poškodb lahko pomembno vplivajo tudi na pošportno življenje, saj zaradi zdravstvenih omejitev posameznik ne more nadaljevati zelene poklicne kariere. Poškodbe omejujejo tudi posameznikovo sodelovanje v rekreativnem športu, kar pomembno vpliva na prilagajanje na pošportno življenje (Cecić-Erpič, 2002).

POSAMEZNIKOVA LASTNA IZBIRA

Eden izmed vzrokov za zaključek športne kariere je tudi posameznikova prosta izbira. Le-ta je pri športnikih najbolj zaželena in se pogosto povezuje z manj težavno prilagoditvijo na pošportno življenje. Športnika do te odločitve privedejo številni osebni, športni in socialni dejavniki. Pogosto prihaja do upada motivacije za nadaljnje treniranje in tekmovanje, športno udejstvovanje pa se posamezniku ne zdi več prijetno in zadovoljujoče. Pomemben dejavnik pri lastni izbiri o koncu športne kariere pa je tudi posameznikov občutek, da je dosegel večino zastavljenih športnih ciljev (Cecić-Erpič, 2002).

Poleg zgoraj navedenih vzrokov poznamo še nekatere bolj ali manj pogoste vzroke. Finančni dejavniki lahko občutno vplivajo na posameznikovo odločitev o nadaljevanju ali zaključku športne kariere. Vzrok je lahko tudi pomanjkanje socialne opore, opore v družini, pri prijateljih in trenerjih. Med dejavnike, ki pomembno vplivajo na odločitev o koncu športne kariere, sodijo tudi slabi medosebni odnosi in konflikti s trenerji ter slabi medosebni odnosi s krovnimi športnimi zvezami, klubi in drugimi športnimi organizacijami. Poleg tega pa na odločitev o koncu športne kariere vplivajo tudi slabi medosebni odnosi s sotekmovalci in pomembni drugimi v športnem okolju. (Cecić-Erpič, 2002).

2.4. OBLIKE ŠPORTNE REKREACIJE

Dejstvo je, da so dejavnosti na področju športa zelo raznolike. Posamezniki se ukvarjajo s športom na različne načine, izbirajo pa lahko tudi oblike tovrstnega udejstvovanja. Načini in oblike, poleg pogostosti športnorekreativnega udejstvovanja odraslih prebivalcev v Sloveniji, deloma odsevajo njihovo raven ozaveščenosti. O tem, na kakšen način se nekdo ukvarja s športom, bolj ali manj redno, neredno ali pa sploh ne, je mogoče razpravljati z različnih vidikov in zornih kotov. Vsekakor so med posameznimi oblikami in načini športnega udejstvovanja bistvene razlike glede vplivov oziroma učinkov na človekov celostni in večrazsežnostni organiziran sistem. Gotovo ni vseeno, ali je posameznik organizirano športno dejaven, torej je v določenem športnem društvu, klubu oziroma studiu za fitnes, ali pa se je odločil, da bo sam, neodvisno od drugih udeleževal željo po športnorekreativnem udejstvovanju (Berčič, 2001).

Klasifikacija rekreativnega udejstvovanja:

- organizirano tekmovalno,
- organizirana rekreacija redno,
- neorganizirana rekreacija redno,
- organizirana rekreacija neredno,
- neorganizirana rekreacija neredno,
- brez rekreacije.

Na področju športne rekreacije oziroma rekreativnega športa strokovnjaki najbolj cenijo redno in organizirano udejstvovanje, saj gre pri taki dejavnosti za strokovno vodenje in varno vadbo. Tovrstna dejavnost je cenjena tudi z vidika zdravja, saj je vadba načrtovana in vodena, njene učinke pa je mogoče v vsakem delu

rekreativnega vadbenega procesa ugotavljati, analizirati in vrednotiti. Študija (Petrović, Ambrožič, Sila, Doupona, 1998) kaže, da se je v dvajsetih letih (1976-1996) število redno organizirano športno aktivnih podvojilo, število vseh redno aktivnih, torej tudi tistih, ki se s športno dejavnostjo ukvarjajo neorganizirano, pa je bilo potrojeno. Takrat je bilo to ocenjeno kot pomemben premik v ozaveščenosti o potrebnosti redne in organizirane športne aktivnosti in posledično seveda tudi premik v razvoju športne rekreacije v Sloveniji.

2.4.1. ŠPORTNA REKREACIJA ODRASLIH V SLOVENIJI

Iz leta v leto se pojavlja čedalje več novih športnih zvrsti, ki so primerne za športnorekreativno dejavnost odraslih ljudi. Ker je svet postal odprt medijski in komunikacijski prostor, kjer je vsakodnevno prisoten hiter in kakovosten pretok informacij, je na dlani, da se novosti s posameznih področij športa oziroma novi športi razmeroma hitro pojavljajo tudi v Sloveniji. Časovnega zamika, ki je bil značilen za preteklo obdobje, skorajda ni več (Berčič, 2002)

Res je, da mlada generacija lažje in bolj zavzeto sprejema novosti in tudi hitreje osvoji bolj zapletene motorične oziroma gibalne vzorce pri posameznih športih (npr. deskanje na snegu, rolanje, gorsko kolesarjenje), vendar pa novi športi privlačijo tudi starejše. V zadnjih letih je tako športna praksa v Sloveniji z novimi in različnimi športnimi panogami veliko pridobila. Vemo pa, da danes izbiro posameznih športnih zvrsti vse bolj določa evropski dnevni delovni ritem, ki ne pozna zgodnjega prostega popoldneva (razen seveda ob koncu tedna oziroma med vikendi). Tako v naprej določen prosti čas usmerja ljudi k tistim gibalnim dejavnostim in "dvoranskim" športom ter športom na prostem, ki jih je mogoče izvajati v neposrednem bivalnem okolju. Ob vikendih pa so v ospredju športne dejavnosti, ki se odvijajo v naravi, pogosto zunaj bivalnega okolja, in imajo značaj aerobnih aktivnosti. (npr. izleti, hoja, planinarjenje, gornišstvo, kolesarjenje, alpsko smučanje, teki na smučeh ipd.) (Berčič, 2002)

V Sloveniji se tako moška kot ženska udeležba redne in organizirane vadbe zvišuje. Hoja in plavanje sta najpopularnejša rekreativna športa Slovencev, saj pri rekreaciji posameznikov še vedno prevladujejo športi, ki ne predstavljajo prevelikega finančnega bremena, ljudje se jih relativno hitro naučijo, potekajo pa pretežno v naravi.

Zanimivo je dejstvo, da med desetimi najpopularnejšimi športi pri ženskah ni niti enega ekipnega športa pa tudi ne športa, pri katerem prihaja do telesnega kontakta. Moški se za razliko od žensk nagibajo k športom, ki vsebujejo tekmovanje, zmagovanje in premagovanje, ženske pa so bolj zainteresirane za športe, ki poudarjajo estetiko, v ospredju pa so tudi aktivnosti, ki potekajo v naravi.

Pogostost športne aktivnosti s starostjo pada, vendar ne simetrično. Po 25. letu starosti opazimo izražen padec športno aktivnih, kar lahko pripišemo spremenjenem načinu življenja, saj se ljudje v tem obdobju zaposlijo, ustvarijo dom, družino ipd. Z leti se ta trend umiri in padci aktivnosti se do 60. leta starosti zmanjšujejo, po 60. letu pa sledi ponoven padec športno aktivnih. Hkrati je veliko raziskav potrdilo, da je predvsem izobrazba pomemben dejavnik za vključevanje posameznika v športno aktivnost. Še vedno pa ni jasno ali je to posledica večjega dohodka in prostega časa ali pa večja zavest o pozitivnih učinkih športa. (Doupona,2000)

Rang	Športna panoga	Rang	Športna panoga
1.	hoja, sprehodi	26.	smučarski tek
2.	plavanje	27.	veslanje – kajak, kanu
3.	kolesarjenje	28.	strelstvo
4.	planinarjenje	29.	podvodni športi
5.	alpsko smučanje	30.	borilni športi
6.	ples	31.	konjeniški šport
7.	tek v naravi	32.	rafting
8.	jutranja gimnastika	33.	avtomoto
9.	nogomet	34.	orientacijski šport
10.	badminton	35.	jadranje
11.	košarka	36.	lov
12.	trenažerji, fitnes	37.	joga
13.	odbojka	38.	deskanje na snegu
14.	aerobika	39.	jadranje na deski
15.	gorsko kolesarjenje	40.	športno plezanje
16.	namizni tenis	41.	rokomet
17.	tenis	42.	golf
18.	rolanje	43.	squash
19.	drsanje	44.	hokej na ledu
20.	alpinizem	45.	jadrano padalstvo
21.	atletika	46.	športna gimnastika
22.	obisk trim stez	47.	turno smučanje
23.	ribolov	48.	lokostrelstvo
24.	kegljanje	49.	triatlon
25.	balinanje	50.	letalski športi

Tabela 1: Razvrstitev športnih panog po odstotkih udeleževanja leta 2000 (povzeto po Petrovič, K, Ambrožič, F., Bednarik, J., Berčič, H., Sila, B., & Doupona Topič, M. (2001). Športnerekreativna dejavnost v Sloveniji 2000. Šport,49,(3), Priloga str. 32

Hoja, plavanje in kolesarjenje so že vrsto let na vodilnem mestu pri športnorekreativnem udejstvovanju odraslih prebivalcev Slovenije. Glede na razvojne težnje in izbor ljubiteljskih športnih dejavnosti, ki so povezane z gibanjem v naravnem okolju, bo tako najverjetneje tudi v prihodnje. Dejstvo je, da kljub vidnemu tehnološkemu razvoju, ki smo mu danes priča pri izdelavi posameznih naprav npr. za vadbo v sodobnih studijih za fitnes (tekalne steze, sobna kolesa, ergo metri za veslanje ipd.), le-te ne morejo nadomestiti hoje, teka, kolesarjenja in drugih aktivnosti v naravi. Prav te pa, kot kažejo dolgoletni rezultati, prebivalci Slovenije še posebej cenijo (Berčič, 2002).

Iz zgoraj predstavljene preglednice je razvidno, da so vsi moštveni športi razen hokeja na ledu na lestvici uvrščeni višje kot rokomet. Vidimo lahko, da so nogomet, košarka in odbojka med rekreativnimi športi podobno priljubljeni, vsi pa uživajo veliko večjo stopnjo udejstvovanja kot rokomet. Na predstavljeni preglednici je med moštvenimi športi na visokem 9. mestu nogomet, sledi mu košarka na 11. mestu in nazadnje odbojka na 13. mestu. Razloge za tolikšno razliko pri stopnji udejstvovanja med rokometom in ostalimi moštvenimi športi gre iskati predvsem v določenih karakteristikah rokometu, ki so ključni dejavnik, zakaj se določeni posamezniki ne odločajo za igranje rokometu v obliki rekreacije.

Splošno znano je, da je rokomet kompleksna igra, ki zahteva določene specifične koordinacijske sposobnosti, katere posamezniki, ki se predhodno ne ukvarjajo z rokometom, zelo težko osvojijo. Dejstvo pa je tudi, da se vsak športnik, ne glede na to, v katero športno panogo je vključen, v procesu treninga velikokrat sreča z omenjenimi moštvenimi športi razen z rokometom. Trenerji velikokrat te športe uporabijo v fazi ogrevanja ali pa zgolj za sprostitev in razbremenitev ob koncu sezone, zato športnik poleg znanja njegove glavne športne panoge, osvoji še znanja, ki mu kasneje v zrelostnem obdobju omogočajo širši spekter izbire rekreativnega športa. Rokomet ne spada med tovrstne športe, v raziskavi, ki sledi v diplomski nalogi, pa bomo ugotavljali tudi, ali se rokometu v obliki rekreacije poslužujejo le nekdanji rokometasi in rokometasice. Že specifika same igre rokometu ne dopušča, da bi se lahko rekreativno z njim ukvarjali posamezniki, ki rokometu predhodno niso aktivno trenirali, medtem ko pa je pri ostalih omenjenih športih to mogoče. Večkrat pri rekreativni odbojki, nogometu ali košarki zasledimo posameznike, ki se ukvarjajo z enim izmed omenjenih športov, vendar se predhodno z njim niso nikoli aktivno ukvarjali.

2.5. ROKOMET IN ŠPORTNA REKREACIJA

Rokomet po obliki motoričnih struktur uvrščamo v skupino polistrukturnih kompleksnih športov. Rokometna igra je z vidika motoričnih elementov zelo kompleksna, kar se kaže v njeni zapletenosti in raznolikosti. Različne analize rokometne igre na splošno kažejo, da so igralci rokometa neprestano v gibanju. Od gibalnih aktivnosti zasledimo različne oblike: hojo, hitre šprinte, teke s hitrimi spremembami smeri in spremembami ritma gibanja. Med tekalne aktivnosti se vključujejo še najrazličnejši poskoki, visoki skoki, doskoki na eno nogo ali na obe nogi, čvrsti dvoboji v neprestanem telesnem stiku z nasprotnikom, meti, padci. Neprestano se ponavljajo kratki hitri teki, zaustavljanja, hitre spremembe smeri gibanja, veliko število skokov ter gibanja v preži, metanje in lovljenje žoge, padanja in vstajanja.

Na osnovi nekaterih raziskav s področja obremenitev na vzorcu rokometišev lahko rokomet označimo kot šport velikih obremenitev s prekinitvami (intervalna obremenitev). Poznavalci rokometu se pri razpravljanjih o posameznih športnih zvrsteh velikokrat strinjajo, da gre pri rokometu za zelo naravne oblike gibanja; otroci mečejo igračo, kasneje mečejo kamenček v vodo...na podoben način kot naj bi kasneje metali rokometno žogo. Tudi različni "poskokci", ki se dogajajo med igranjem rokometu, spominjajo na otroško poskakovanje ob višku otroške energije«. V pedagoški praksi se lahko prepričamo, da otrokom v osnovni šoli zelo odgovarja, da v igri prihajajo v tesnejši stik, da se med igro lahko »zgrabijo«, tudi odrinejo, če je potrebno. Prav ti elementi mnoge sicer odvrčajo od rokometu, vendar ostaja dejstvo, da otrokom izražanje s takšnim gibanjem ustreza, zdi se, da imajo to radi, da morda to potrebujejo. To izkušnjo so potrdili mnogi pedagogi, ki se z rokometom v šoli bolj ali manj načrtno ukvarjajo.

V praksi se že vrsto let razpravlja o primernosti rokometu kot rekreativne dejavnosti. Dejstvo je, da je s koordinacijskega in informacijskega vidika rokomet zelo zahteven; pri igranju se vključuje veliko število mišičnih skupin, ki naj bi delovale usklajeno. Poleg tega igranje rokometu zahteva tudi veliko ravni sodelovanja med igralci iste ekipe, sodelovanje posameznih igralcev in vratarja. Zelo pomembno je tudi »sodelovanje« z igralci nasprotne ekipe, kar po eni strani igranje rokometu otežuje, po drugi strani pa zelo bogati (Bon, 2000).

Eden izmed zelo objektivnih dokazov za to, da rokomet resnično vpliva na ugoden razvoj mnogih motoričnih sposobnosti je prav to, da se rokometiši po aktivni igralski karieri vključujejo v rekreativno igranje mnogih drugih športov in so praviloma v njih zelo uspešni (Bon, 2000).

Veteranski šport je po svoji vsebini in strukturi namenjen posameznikom, ki zaradi starosti niso več sposobni dovolj učinkovito parirati aktivnemu športu, s katerim so se bolj ali manj ukvarjali skozi svoj športni razvoj. Označili bi ga lahko kot šport s "handicapom" starosti, saj je po vsebini enak aktivnemu športu, le z zmanjšano ozirom prilagojeno aktivnostjo vadbe in tekmovanj. Ne gre zgolj za posameznikovo izbiro rekreativnega športa, s katerim želi ostati v dobri fizični pripravljenosti, temveč za način življenja, kjer posameznik tako kot pri aktivnem športu deloma podredi življenje veteranskemu športu. Športni veterani si podobno kot aktivni športniki načrtujejo vadbo, tekmovanja in vse kar je potrebno, da dosežejo uspešen in za posameznika zadovoljiv rezultat.

Zagotovo pa se veteranski šport razlikuje od panoge do panoge. Razlike se pojavljajo predvsem v intenzivnosti vadbe, tekmovanj, organiziranosti veteranskih panog, motiva veteranov za ukvarjanje z določeno veteransko panogo itd.

Diplomsko delo se bo osredotočilo predvsem na veteranski rokomet. Veteranski rokomet se izvaja kot tekmovalna oblika veteranskega športa na različnih nivojih. Pri nas so najbolj poznani odprti veteranski turnirji, v okviru EHF pa so organizirana tudi državna, evropska in svetovna prvenstva, tako za rokometne veterane kot za veteranke. Omenjena tekmovanja so namenjena predvsem igralcem, ki so se iz različnih razlogov prenehali ukvarjati z aktivnim igranjem rokometu, a se še vedno počutijo dovolj pripravljene in imajo dovolj želje po športnem udejstvovanju. Ne glede na to, da je igra na tovrstnih turnirjih v primerjavi z aktivnim rokometom na nekoliko nižjem nivoju in v bolj sproščenem vzdušju, je na veteranskih rokometnih turnirjih moč zaslediti atraktiven rokomet. Poglavitna razlika v primerjavi z aktivnim rokometom je predvsem v pristopu in nagibih udeležencev, saj sta pristop posameznikov in ekipe ter »Fair Play« osnovna principa filozofije, na kateri temeljijo veteranski rokometni turnirji (<http://activities.eurohandball.com/hb4all/content/7MastersHB/GeneralInfoMastersHandball.pdf>).

Z raziskavo, ki bo sledila v diplomski nalogi, želimo ugotoviti značilnosti in posebnosti veteranskega rokometu v Sloveniji. Raziskava ima namen ugotoviti, kateri so poglavitni motivi in interesi veteranov, da so si izbrali ravno tovrstno obliko rekreacije, kateri so njihovi vzroki (druženje, rekreacija, ohranjanje stikov s starimi znanci ipd.) in cilji (doseganje športnih uspehov, visoka uvrstitev ekipe, zabavati se, družiti se ipd.) za udeležbo na veteranskih rokometnih turnirjih. Rezultati raziskave pa bodo podali tudi podatke o povprečni starosti udeležencev tovrstnih turnirjev, njihovih razlogov za prenehanje aktivne športne kariere ter sedanjo intenzivnost vadbe na rekreativnem nivoju.

Prav tako pa bodo na podlagi opravljene raziskave pridobljeni podatki o tem, kako so posamezne veteranske rokometne ekipe organizirane, kako poteka njihova vadba ter

kakšen je njihov način zagotavljanja sredstev in s tem povezane težave s financiranjem vadbe.

2.6. RAZVOJ VETERANSKEGA ROKOMETA NA PODROČJU DRŽAV NEKDANJE JUGOSLAVIJE

Zaradi pomanjkanja podatkov ni moč zagotovo trditi, kam segajo začetki veteranskega rokometna v Sloveniji oziroma v bivši Jugoslaviji, in kdaj so se začela prva rokometna veteranska tekmovanja, kljub temu pa je na podlagi zbranega gradiva možno zaključiti, da je eden izmed pomembnih začetkov veteranskega rokometna na ozemlju nekdanje Jugoslavije veteranski turnir v Umagu, ki se je imenoval Kup veterana Jugoslavije.

Prvi Kup veterana Jugoslavije je bil organiziran v sklopu praznovanja »Dneva Republike« leta 1970 na podlagi pobude nekdanjih rokometashev Umaga. Namen turnirja je bil predvsem organizirati ponovno srečanje, kjer so se zbrale vse ekipe, ki so nekoč med seboj tekmoval tako na prvenstvenih kot tudi prijateljskih tekmah. Na prvem turnirju je sodelovalo 9 moških ekip, od tega dve slovenski, in sicer ekipi Kopra in Ljubljane. V samih začetkih na turnirjih ni bilo prisotnih ženskih ekip, prve zabeležene udeležbe ženskih ekip pa segajo v leto 1974, ko so se na turnirju pomerile prve tri ženske ekipe (Pula, Umag in Zagreb). Število ženskih ekip se do leta 1978, ko je na turnirju nastopilo 8 ekip, od tega tudi ekipa rokometnih veterank iz Pirana, ni bistveno spremenilo, medtem ko je število moških ekip iz leta v leto naraščalo. Turnir je postajal iz leta v leto bolj popularen in obiskan, kar priča podatek, da se je turnirja udeležilo tudi do 60 nastopajočih ekip. Udeleženci so bili razdeljeni v štiri kategorije, od tega v tri moške (mlajši, srednji in starejši veterani) in eno žensko kategorijo (veteranke). Na podlagi pogovorov z udeleženci turnirja Kupa veterana Jugoslavije je bil turnir zelo dobro organiziran, tako z vidika tekmovalnega dela kakor tudi z vidika družabnega dela. Zbrani vtisi udeležencev, organizatorjev in sodnikov potrjujejo, da je bil omenjeni turnir zelo uspešen poskus združevanja, druženja in ponovnih navezav stikov takratnih rokometnih veteranov na območju držav bivše Jugoslavije (Kup veterana, 1989).

Iz zbranih podatkov je razvidno, da so bile tudi nekatere slovenske ekipe stalni gosti turnirja. Prihajale so iz cele Slovenije: Koper, Ljubljana, Celje, Maribor, Murska Sobota, Slovenj Gradec, Šoštanj, Trbovlje, Piran, Sevnica. Veliko število prisotnih slovenskih ekip na turnirju pa potrjuje dejstvo, da je bil slovenski veteranski rokomet že takrat organiziran, množičen in relativno dobro razvit. V večini so se ekipe turnirja udeleževale "družinsko", kar pomeni, da so veterani na turnir prihajali skupaj s svojimi družinami. Zaradi tega je bil ta dogodek skrbno in veliko v naprej načrtovan,

saj so udeleženci tega turnirja ta dogodek jemali kot nekakšen družinski dopust, ki je trajal nekaj dni. V takratnem času veteranski turnirji niso bili tako pogosti kot so danes, in prav zaradi tega so se veterani umaškega turnirja udeleževali z velikim veseljem, saj so se tam srečevali z bivšimi prijatelji iz cele Jugoslavije, med katerimi so pogosto bili tudi takrat zelo znani igralci oziroma igralke rokometu. Namen takšnih srečanj pa je bil predvsem druženje in prijetno obujanje spominov iz preteklosti.

Turnir v Umagu je trajal vse tja do začetka nam vsem znane vojne na območju držav bivše Jugoslavije. Poleg umaškega turnirja je zelo znan tudi turnir v Mariboru, ki se je imenoval Majolika, katerega začetki prav tako segajo v 70. leta. Turnir v Mariboru je bil nekoliko manjšega obsega, omejen je bil zgolj na ekipe iz Slovenije.

V Sloveniji se je od leta 2000 pojavilo že kar nekaj ekip in posameznikov, ki nadaljujejo in razvijajo slovenski veteranski rokomet. Danes Slovenija šteje že preko 20 bolj ali manj aktivnih veteranskih društev. Znani in zelo obiskani turnirji na slovenskih tleh so v Radečah, Trebnjem, Ribnici, Krmelju, dolu pri Hrastniku, Šoštanju, Trbovljah (Zasavje), Novemu Mestu, Kranjski gori, Šentjerneju, Sevnici in Izoli. Veliko slovenskih veteranskih ekip je navezalo stike z veteranskimi ekipami iz območja bivše Jugoslavije, tako mnogi potujejo po Hrvaški, Črni gori, Srbiji in tudi dlje po Evropi. Najbolj znani turnirji, ki se jih slovenske veteranske ekipe redno udeležujejo v tujini so Tivat (Črna gora), Novi Sad (Srbija), Vodice, Biograd, Split, Rovinj, Osijek (Hrvaška).

Organizacijo vadbe in turnirjev veteranska rokometna društva sedaj izvajajo povsem samostojno. Pri organizaciji in izvedbi vadbe so rokometni veterani deležni podpore svojih matičnih rokometnih klubov, medtem ko morajo pri organizaciji turnirjev za vse poskrbeti sami. Organizacija turnirjev je povezana s precejšnjimi stroški, zato morajo društva, v kolikor si ne zagotovijo drugačnega načina financiranja, te stroške pokriti sama, s prispevki članov. Ravno zaradi tega se društva v praksi poslužujejo iskanja drugih načinov financiranja, v glavnem je to iskanje sponzorjev ter pridobivanje sredstev iz javnih razpisov, namenjenih spodbujanju rekreativnega športa. Na področju veteranskega rokometu kljub velikemu številu ekip trenutno še ne obstaja organiziran način tekmovanja (ligaško tekmovanje), kot je to v praksi pri nekaterih drugih športnih panogah.

Med slovenskimi veteranskimi rokometnimi ekipami obstaja skupna vizija nadaljnega razvoja veteranskega rokometu v Sloveniji, katere cilj je dvigniti veteranski rokomet na višji nivo. Trenutno pa veteranski rokomet v Sloveniji še ne uživa strokovne organizacijske podpore, ki bi lahko predstavljala temelj za dvig kakovosti. V zvezi s tem si rokometni veterani želijo predvsem, da bi bili deležni pomoči s starani krovne organizacije, kot je to v praksi v drugih športnih panogah. S tovrstno pomočjo krovnih organizacij, kot so je deležni npr. veterani v atletiki, nogometu, košarki, ipd. bi bilo

moč izboljšati organizacijo tekmovalnega dela veteranskega rokometna, kar pa bi zagotovo doprineslo tudi k dvigu kakovosti same igre. V zvezi z razvojem veteranskega rokometna so pri nas že dlje časa prisotna prizadevanja, ki so sicer omejena zgolj na delovanje posameznikov, da bi pri organizaciji tako tekmovalnega kot tudi vadbenega dela priskočila na pomoč tudi Rokometna zveza Slovenije. Hkrati pa so prisotne tudi želje po tem, da bi bilo moč rokometne veterane združiti s pomočjo spletne strani ter organizirati mednarodna tekmovanja na višjem nivoju, kot je na primer evropsko veteransko prvenstvo. Cilj tega bi bil predvsem dvigniti popularnost te oblike rekreativnega športa pri nas ter hkrati dvigniti nivo kvalitete igre.

3. CILJI RAZISKAVE

1. Ugotoviti povprečno starost rokometnih veteranov.
2. Ugotoviti nivo igranja rokometnih veteranov med aktivno športno kariero.
3. Ugotoviti vzroke rokometnih veteranov za prenehanje igranja aktivnega rokometeta.
4. Ugotoviti pomen in smisel ukvarjanja posameznikov z veteranskim rokometom.
5. Ugotoviti razloge, zakaj se rokometni veterani udeležujejo rokometnih veteranskih turnirjev.
6. Ugotoviti način in pogostost rekreativne vadbe rokometnih veteranov.
7. Ugotoviti način financiranja veteranskega rokometeta.

4. HIPOTEZE

H1: Med slovenskimi in hrvaškimi rokometnimi veterani ni večjih razlik v njihovi povprečni starosti.

H2: Z veteranskim rokometom se ukvarjajo samo bivši rokometashi.

H3: Rokometni veterani v svoji aktivni športni karieri niso dosegali vidnejših rezultatov.

H4: Glavni razlog rokometnih veteranov za zaključek aktivne športne kariere so bile poškodbe.

H5: Druženje in zabava je pri rokometnih veteranih pomemben dejavnik za udeležbo na turnirjih.

H6: Pogostost vadbe rekreativnih veteranov je zelo nizka in jim tovrstna oblika rekreacije ne zadostuje.

H7: Stroške rekreativne vadbe in udeležbe na veteranskih turnirjih si rokometni veterani pokrijejo iz lastnih sredstev.

5. METODE DE LA

Za metodo pridobivanja podatkov smo uporabili anketni vprašalnik. Analiza rezultatov ankete je bila glavni temelj, na podlagi katere smo potrdili ali zavrnilo postavljene hipoteze.

5.1. VZOREC MERJENCEV

V vzorec merjencev je bilo vključenih 144 rokometnih veteranov, od tega 68 predstavnic ženskega spola in 76 predstavnikov moškega spola. Vprašalnike smo razdelili na rokometnem veteranskem turnirju v Vodica (Hrvaška) in na turnirju v Sevnici (Slovenija).

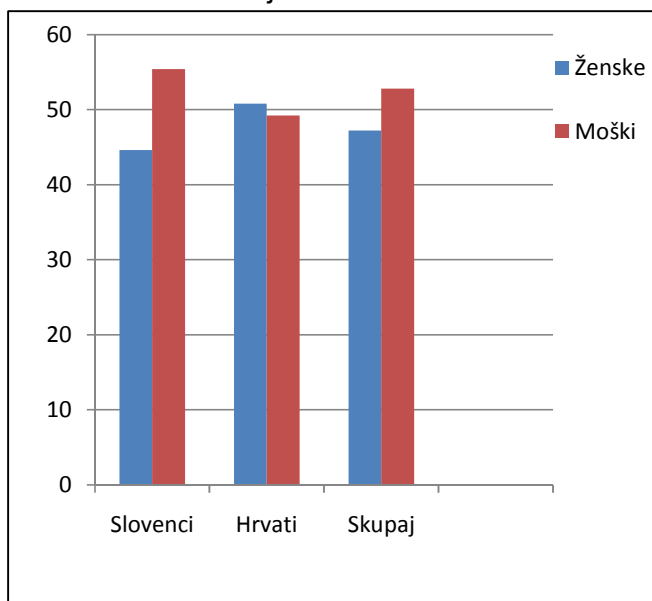
V Vodica je potekal trodnevni (19.09.2008 - 20.09.2008) 8. mednarodni memorial, posvečen Ante Mihiću-Bogde. Na turnirju je sodelovalo 8 ženskih in 8 moških ekip. Sodelujoče ženske ekipe so bile: Osijek, Split, Reka, Velika Gorica, Cerna, Sevnica, Izola in Vodice. Med moško konkurenco pa so bile prisotne ekipe iz Senja, Reke, Sevnice, Travnika, Osijeka, Trbovelj, Metkovičev in Vodice.

V Sevnici pa je potekal enodnevni turnir (27.09.2008), kjer so v ženski konkurenci sodelovale veteranske ekipe iz Izole, Ljubljane, Kočevja, Sevnice, Šentjerneja, Idrije in Dupelj. Pri moških pa so sodelovale ekipe iz Trebnjega, Osijeka, Radeč, Novega Mesta, Dola pri Hrastniku in Sevnice.

Tabela 2: Vzorec merjencev

	spol		Skupaj
	ženske	moški	
Slovinci	37	46	83
	44,6%	55,4%	100%
Hrvati	31	30	61
	50,8%	49,2%	100%
Skupaj	68	76	144
	47,2%	52,8%	100,0%

Slika 1: Vzorec merjencev

Pri oblikovanju vzorca merjencev smo poizkušali doseči čim večjo reprezentativnost le-tega. V ta namen je bilo v vzorec vključeno približno enako število vprašanih predstavnikov moškega ter ženskega spola, prav tako pa je bilo podobno razmerje doseženo tudi z vidika udeležencev iz hrvaških oziroma slovenskih klubov. Vzorec se tako čim bolj približuje dejanskim razmeram udeležbe na veteranskih rokometnih turnirjih.

5.2. VZOREC SPREMENLJIVK

V raziskavi smo uporabili anketni vprašalnik, ki je zajemal naslednje podatke:

- spol
- starost
- stopnja izobrazbe
- dosedanje ukvarjanje z roketom
- zaključek športne kariere
- pogostost ukvarjanja z rekreativnim športom
- veteranski turnirji in pogostost udeleževanja
- potek financiranja veteranskega rokometu
- organiziranost rokometnih veteranskih ekip

5.3. POTEK ZBIRANJA PODATKOV

Da bi pridobili čim bolj reprezentativen vzorec, smo poizkušali anketne vprašalnike razdeliti med čim večje število stalnih udeležencev veteranskih turnirjev iz čim več različnih ekip. Skupaj z veteranskimi igralkami ekipe iz Izole, ki so mi bile v veliko pomoč, sem vprašalnike razdelila na trodnevnem veteranskem turnirju v Vodica na Hrvaškem in na enodnevnem veteranskem turnirju v Sevnici. Na mednarodnem rokometnem turnirju v Vodica sem tako pridobila pomembne podatke o organizaciji veteranskega rokometu tudi na območju Republike Hrvaške. Udeleženci veteranskih turnirjev so se na prošnjo po izpolnitvi vprašalnikov odzvali pozitivno, zato pri izpolnjevanju vprašalnikov ni bilo zaslediti večjih težav.

5.4. METODE OBDELAVE PODATKOV

Zbrane podatke smo obdelali s statističnim programom SPSS (Statistical Package for The Social Sciences). Pri predstavitvi posameznih podatkov smo uporabili naslednje metode obdelave podatkov:

- frekvence; pri spremenljivkah so bile ugotovljene frekvence posameznih odgovorov in izračunan delež vsakega odgovora glede na skupno število veljavnih odgovorov,
- osnovna statistika: za spremenljivke so bili izračunani osnovni statistični kazalci (srednja vrednost,...),
- za ugotavljanje statistično pomembnih razlik med slovenskimi in hrvaškimi rokometarji, ki se ukvarjajo z rekreativnim rokometom, smo uporabili analizo variance.

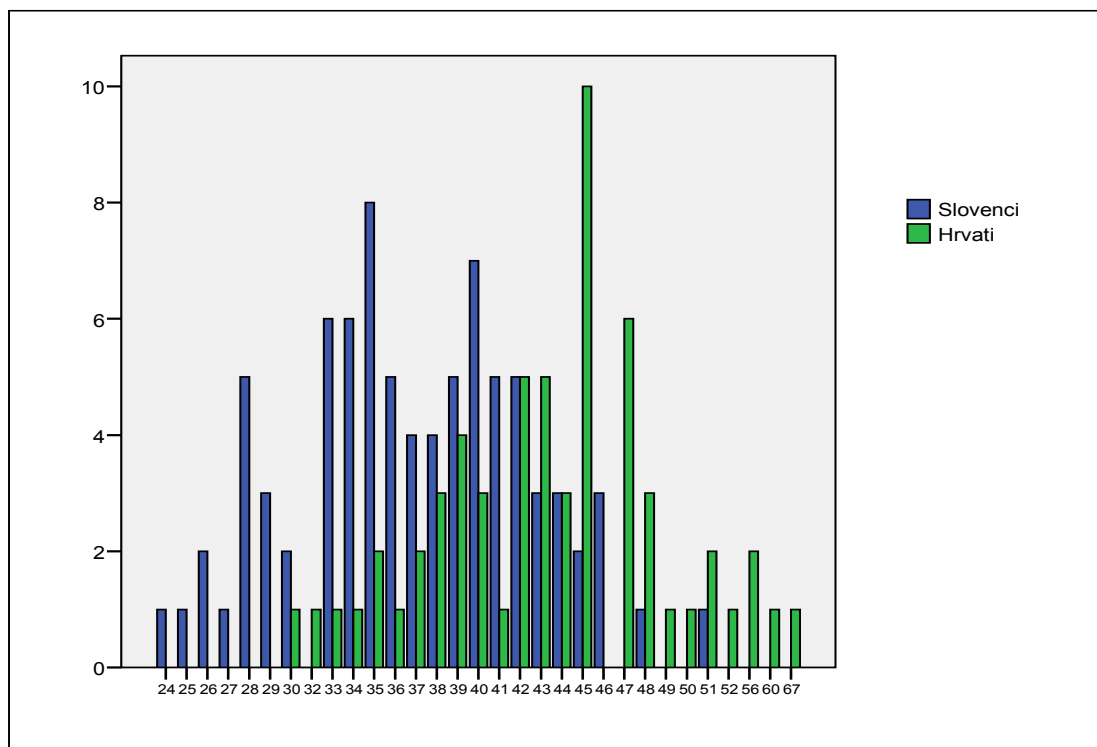
6. REZULTATI IN RAZPRAVA

V tem poglavju so predstavljeni rezultati, ki smo jih dobili na podlagi anketnega vprašalnika in jih je bilo smiselno predstaviti. Poleg teoretične razlage ter predstavitve rezultatov v številkah so rezultati prikazani tudi v obliki grafov in tabel. Rezultate smo razdelili v tri skupine. V prvi skupini se rezultati nanašajo na osnovne podatke rokometnih veteranov, kot so starost anketirancev, stopnja izobrazbe in družinski status. V drugi skupini smo predstavili starost ob zaključku aktivne športne kariere, vzrok, ki jih je privedel do zaključka športne kariere in nazadnje podatek o uspešnosti njihove aktivne športne kariere. Ključno pa so predstavljeni še dobljeni rezultati o sami organizaciji veteranskega rokometu, kot so pogostost vadbe, vzroki za udeleževanje na veteranskih turnirjih in potek financiranja tovrstne oblike rekreacije. Z obdelavo podatkov smo dobili analizo odgovorov na vprašanja in jih grafično predstavili.

Pri predstavitvi rezultatov, v kolikor ne bo natančneje naveden spol, bo ne glede na spol uporabljena moška slovnična oblika "vprašanec". Pri ločevanju na slovenske in hrvaške vprašance pa bomo navajali Slovence kot tiste, ki so tekmovali za slovenske ekipe, in Hrvate kot tiste, ki so tekmovali za hrvaške ekipe.

6.1. OSNOVNI PODATKI VPRAŠANIH

6.1.1. Starost vprašanih

Slika 2: Starost vprašanih

	N	M	Minimum	Maximum
Slovinci	83	36,81	24	51
Hrvati	61	43,69	30	67
Skupaj	144	39,72	24	67

Tabela 3: Povprečna starost vprašanih

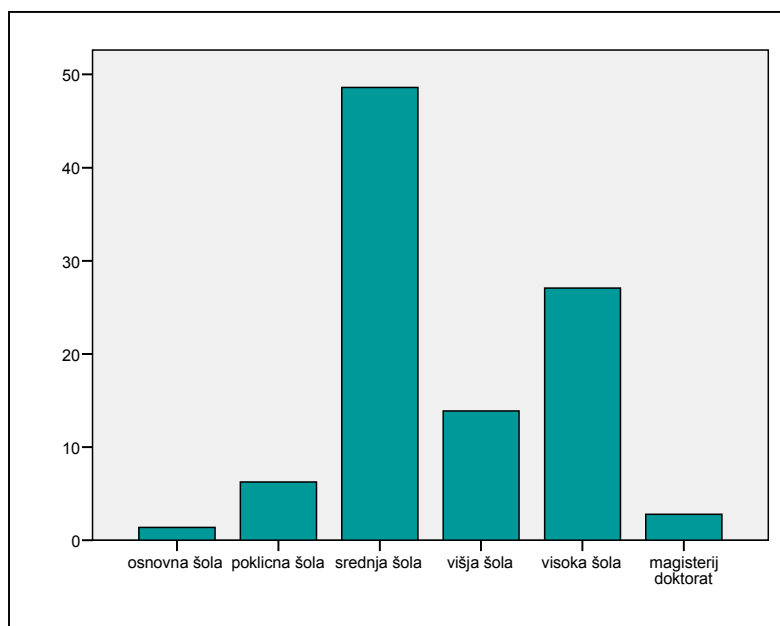
V predstavljeni tabeli so podatki o starosti udeležencev predstavljeni ločeno glede na to, v kateri državi je določena ekipa formirana, in sicer je bilo med vprašanimi udeleženci veteranskih turnirjev 57,6 % Slovencev in 42,4 % Hrvatov. Odločili smo se, da rezultate predstavimo ločeno, saj iz dobljenih rezultatov izhajajo občutne razlike v dejanski starosti udeležencev ter v starostih, ob katerih so posamezni udeleženci, glede na to v kateri državi igrajo rekreativen rokomet, prenehali z aktivnim in pričeli z rekreativnim načinom ukvarjanja z rokometom. Iz podatkov, ki so predstavljeni v zgornji tabeli lahko razberemo, da je povprečna starost vseh udeležencev malo pod 40 let. Ugotovili pa smo, da se bistvene razlike pojavljajo v primerjavi med slovenskimi in hrvaškimi rokometnimi veterani, saj je bilo na podlagi

analize rezultatov vprašalnikov ugotovljeno, da je več kot polovica vprašanih (57,8 %) rokometašev iz Slovenije starih med 31 in 40 let, medtem ko je skoraj enak odstotek (57,4 %) vprašanih hrvaških rokometašev starih med 41 in 50 let. Nedvomno je torej, kar je razvidno tudi iz podatkov v tabeli 2, da je povprečna starost udeležencev veteranskih rokometnih turnirjev iz Hrvaške bistveno višja kot pri slovenskih udeležencih. Povprečna starost slovenskih rekreativcev je 36,8, medtem ko je povprečna starost hrvaških rekreativcev kar 43,7.

Zanimivo je tudi dejstvo, da rezultati analize vprašalnikov (Slika 2) pri slovenskih rokometnih veteranih kažejo na to, da je kar velik odstotek (18,1 %) vprašanih starih manj kot 30 let, kar pa ne moremo trditi za hrvaške rokometne veterane, saj je le eden izmed vprašanih star pod omenjeno starostno mejo. Nazadnje pa lahko vidimo, da je odstotek hrvaških rokometnih veteranov bistveno večji pri visoki starosti. Med vprašanimi hrvaškimi udeleženci je bilo kar 11,5 % takšnih, ki so bili starejši od 50 let, medtem ko je pri slovenskih udeležencih ta odstotek bistveno nižji, in sicer le 1,2 %.

Kot je bilo že predhodno omenjeno, EHF organizira tudi evropska veteranska prvenstva v rokometu, kjer so točno določene starostne omejitve udeležencev. Na prvih dveh prvenstvih v Avstriji 2003 in Španiji 2005 sta bili razpisani dve moški in ena ženska kategorija, in sicer moški starejši od 35, moški starejši od 45 in ženske starejše od 33 let. Na naslednjem evropskem veteranskem prvenstvu leta 2006 na Madžarskem pa so poleg že obstoječih uvedli še dodatno žensko kategorijo, in sicer ženske starejše od 43 let. Novost letošnjega evropskega veteranskega prvenstva, ki bo potekalo v Bergi (Španija) pa sta še dve dodatni starostni kategoriji, in sicer moški starejši od 50 in ženske starejše od 48 let. Opisane spremembe v določanju starostnih kategorij udeležencev evropskih veteranskih prvenstev v rokometu nakazujejo na to, da se starost udeležencev vsako leto viša. Verjetno pa je določanje več starostnih kategorij opravljeno tudi zaradi omogočanja boljših in enakovrednih tekmovalnih pogojev glede na fizično in zdravstveno pripravljenost udeležencev. Sklepamo pa lahko, da je poglobljen pogoj za takšne starostne kategorizacije predvsem visoko število prijavljenih udeležencev, ki sestavljajo posamezne ekipe po starostnih kategorijah.

6.1.2. Izobrazba

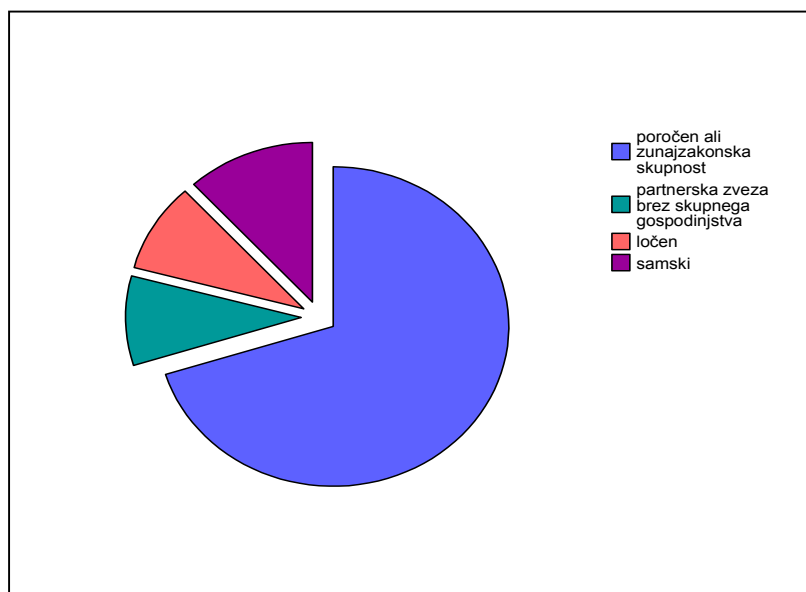
Slika 3: Izobrazba vprašanih

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Skupna veljavnost
Veljavno	osnovna šola	2	1,4	1,4	1,4
	poklicna šola	9	6,3	6,3	7,6
	srednja šola	70	48,6	48,6	56,3
	višja šola	20	13,9	13,9	70,1
	visoka šola	39	27,1	27,1	97,2
	magisterij doktorat	4	2,8	2,8	100,0
	Skupaj	144	100,0	100,0	

Tabela 4: Izobrazba vprašanih

Iz zgoraj navedenih podatkov lahko razberemo, da ima večina vprašanih (48,6 %) končano srednjo šolo, sledijo tisti z visoko šolo (27,1 %) in višjo šolo (13,9 %). Torej lahko sklepamo, da ima večina vprašanih zaključeno srednješolsko izobrazbo. Med vprašanimi pa je tudi velik odstotek takšnih z zaključeno višjo oziroma visokošolsko izobrazbo. Ne glede na to, da ima kar 41 % vprašanih višjo oziroma visokošolsko izobrazbo, pa opravljene raziskave kažejo, da študij oziroma šolanje ni med pomembnejšimi vzroki, zaradi katerih so vprašani zaključili aktivno športno kariero. Le 6 % vprašanih je kot vzrok za zaključek športne kariere navedlo študij.

6.1.3. Status

Slika 4: Status vprašanih

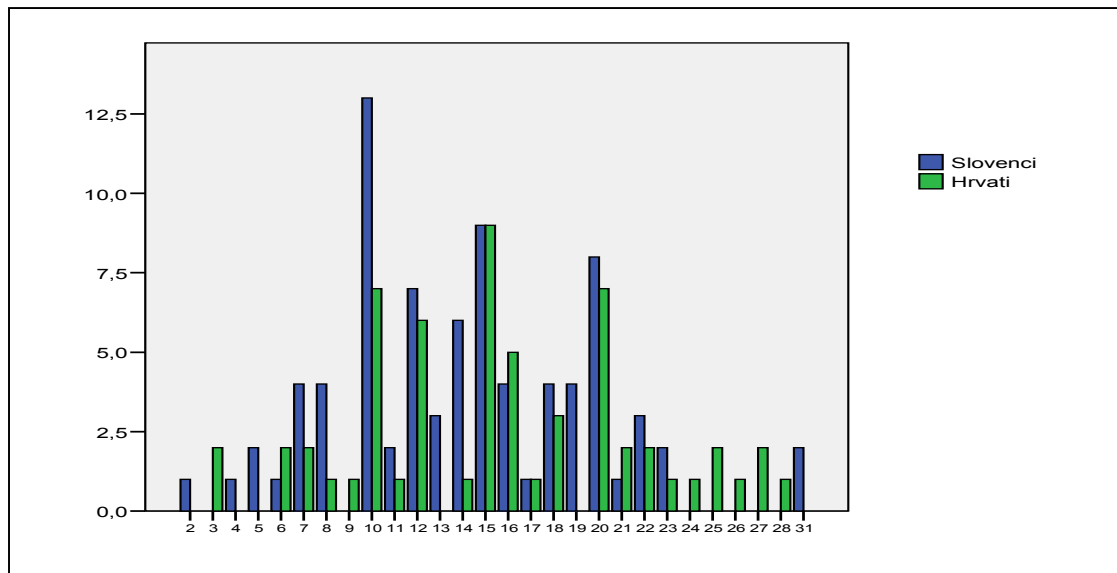
	Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Skupna veljavnost
Veljavno Poročen ali zunajzakonska skupnost	101	70,1	70,1	70,1
Partnerska zveza brez skupnega gospodinjstva	13	9,0	9,0	79,2
Ločen	13	9,0	9,0	88,2
Samski	17	11,8	11,8	100,0
Skupaj	144	100,0	100,0	

Tabela 5: Status vprašanih

Na podlagi opravljene raziskave je bilo ugotovljeno, da je večina, natančneje kar 70,1 % vprašanih poročenih ali pa živijo v zunajzakonski skupnosti. Kljub tako visokemu odstotku vprašanih, ki živijo v zakonski zvezi oziroma v zunajzakonski skupnosti pa ugotovljeni podatki kažejo na to, da partnerji vprašanih v večini sprejemajo njihovo rekreacijo v obliki veteranskega rokometu. Kar 59 % vprašanih ocenjuje, da njihov partner sprejema in podpira njihovo udejstvovanje na rokometnih veteranskih turnirjih. Iz dobljenih podatkov pa je moč razbrati tudi, da se večina vprašanih udeležuje veteranskih turnirjev brez svojih partnerjev.

6.2. AKTIVNA ŠPORTNA KARIERA ROKOMETNIH VETERANOV

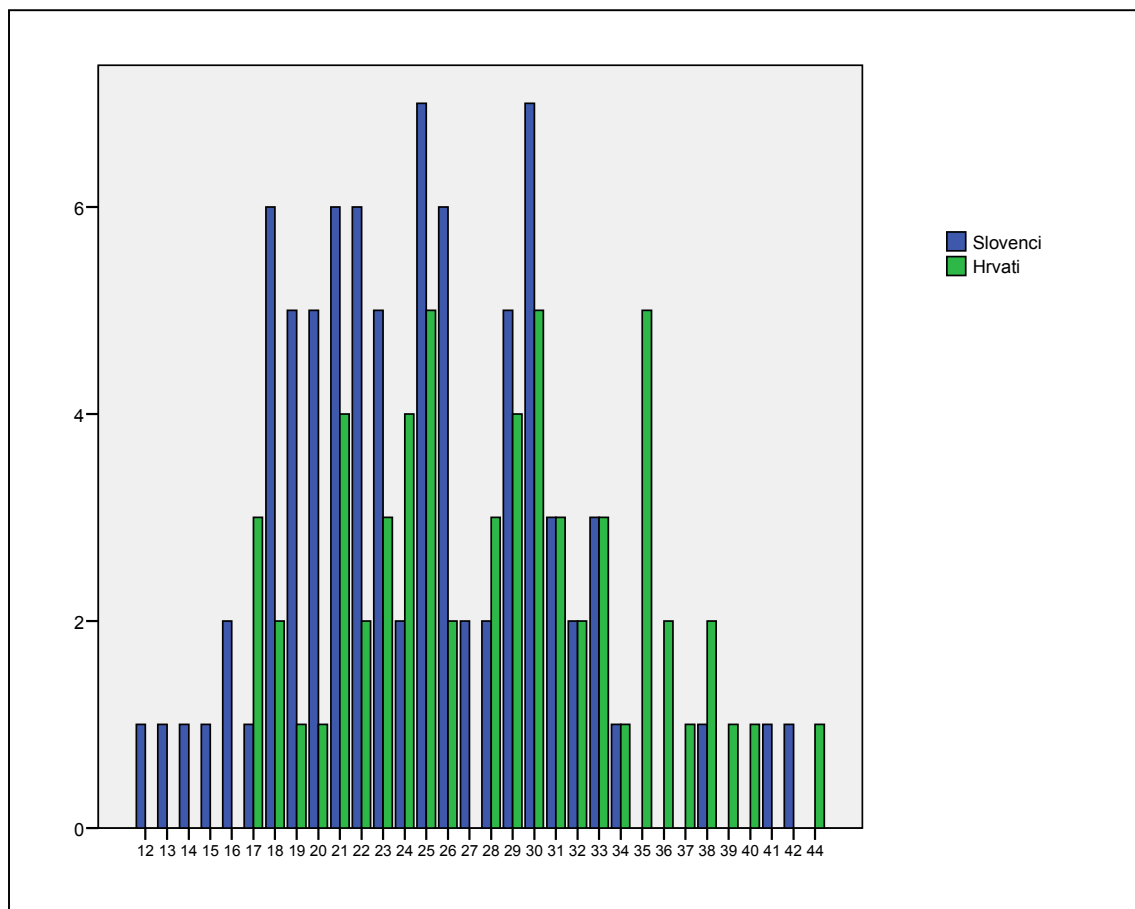
6.2.1. Trajanje aktivne športne kariere roketnih veteranov

Slika 5: Trajanje aktivne športne kariere roketnih veteranov

Iz zgornjega grafa je razvidno, da je največ roketnih veteranov, tako Slovencev kot Hrvatov, aktivno igralo roket od 10 do 20 let. Največ slovenskih veteranov (15,9 %) je odgovorilo, da je njihova aktivna športna pot trajala 10 let, medtem ko je največji odstotek (16,4 %) hrvaških veteranov aktivno igralo roket 15 let. Razlike lahko opazimo, če primerjamo odstotek slovenskih in hrvaških veteranov, katerim je aktivna roketna pot trajala več kot 20 let. Med navedenimi je odstotek hrvaških veteranov, ki so aktivno igrali roket več kot 20 let, v primerjavi s slovenskimi veterani bistveno večji. Prav tako pa iz dobljenih rezultatov izhaja tudi, da je trajanje aktivne športne kariere pri slovenskih veteranih nekoliko nižje, predvsem pa je pri slovenskih veteranih večji odstotek tistih, ki so svojo aktivno športno kariero zaključili zelo zgodaj.

6.2.2. Starost ob zaključku aktivne športne kariere

Slika 6: Starost ob zaključku športne kariere

Zgornja slika nam prikazuje starost vprašanih ob zaključku svoje aktivne športne kariere. Ugotovimo lahko, da je približno 50 % vprašanih zaključilo svojo aktivno športno pot pred 25. letom, 50 % vprašanih pa po 25. letu. Tako za Slovence kot tudi za Hrvate lahko ugotovimo, da gre pri obeh zaslediti največji odstotek tistih, ki so zaključili z aktivnim roketom med 21. in 25. letom starosti. Zasledimo pa lahko, da je več kot polovica natančneje (59,1 %) hrvaških rokometnih veteranov zaključila svojo aktivno športno pot po 26. letu, medtem ko je pri slovenskih rokometnih veteranih ta odstotek nekoliko nižji (32,9 %). Iz zbranih podatkov lahko sklepamo, da je povprečna starost slovenskih rokometnašev, ko zaključijo svojo aktivno športno pot 24,5 let, medtem ko je povprečna starost hrvaških rokometnašev 28,2 let. Te ugotovitve zgoj podpirajo v predhodni točki navedene ugotovitve o tem, da hrvaški veterani svojo aktivno športno pot zaključujejo nekoliko kasneje kot slovenski veterani. Zanimiv in nekoliko pričakovan pa je tudi podatek, da je povprečna starost žensk ob zaključku športne kariere nižja (24,8 let) od moških (27,1 let).

Poleg zgoraj navedenih analiz o zaključkih športne kariere, smo na turnirjih veteranskega rokometu opravili nekaj razgovorov z rokometnimi veterani, nekoč zelo uspešnimi rokometaši. Na podlagi opravljenih razgovorov smo prišli do potrditve, da so razlike v zaključevanju športne kariere med slovenskimi in hrvaškimi rokometaši vedno obstajale. Sogovorniki menijo, da ima slovenski rokolet vseskozi zelo dober potencial, dobre in talentirane rokometaše, ki pa se kasneje, v času zaključka srednje šole, raje odločijo za pot študija oziroma službe in hkrati zaradi pomanjkanja časa postopoma opustijo njihovo aktivno športno kariero.

Iz ugotovljenega lahko z gotovostjo zaključimo, da slovenski rokometaši v primerjavi s hrvaškimi hitreje zaključujejo aktivno športno pot. Hrvaški rokometaši se prav tako kasneje oziroma starejši začnejo ukvarjati z rokometom v obliki rekreacije, tovrstno obliko rekreacije pa vzdržujejo do višjih starosti kot njihovi slovenski kolegi.

6.2.2. Vzroki za zaključek aktivne športne kariere rokometnih veteranov

Vzroki	Slovenci		Hrvati		
	M	SD	M	SD	Sig (t)
Naveličanost	1,55	1,05	1,56	1,22	0,98
Nesoglasja s trenerjem	1,92	1,43	1,61	1,39	0,20
Psihološka zasičenost	1,71	1,23	1,54	1,03	0,38
Poškodbe	2,52	1,60	1,97	1,55	0,04
Služba	2,45	1,63	1,85	1,38	0,02
Študij	1,78	1,42	1,16	0,58	0,00
Prenehanje delovanja matičnega kluba	1,40	1,17	1,33	1,03	0,71
Družina	1,73	1,29	2,13	1,67	0,11
Prenehanje igranja soigralcev	1,59	1,28	1,48	1,03	0,56
Leta	1,55	1,28	2,00	1,52	0,05

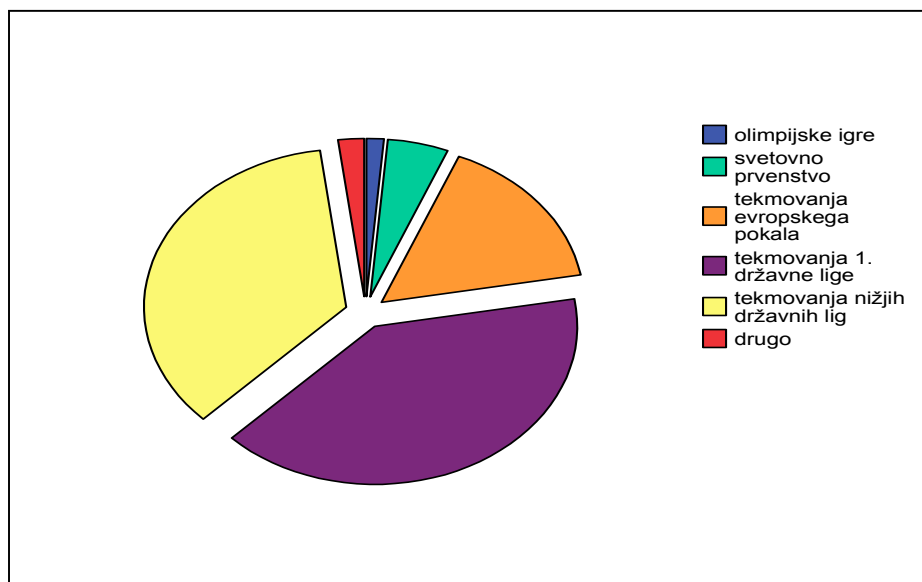
Tabela 6: Vzroki za zaključek aktivne športne kariere

Predstavljena tabela nam prikazuje vzroke za zaključek aktivne športne kariere vprašanih, ki se sedaj ukvarjajo z rokometom v obliki rekreacije. Opazimo lahko, da se med slovenskimi in hrvaškimi rokometaši pojavlja statistično pomembna razlika pri naslednjih vzrokih: poškodbe, služba, študij in leta, kjer so višje vrednosti dosegli slovenski rokometaši.

Iz pridobljenih podatkov pa lahko tudi sklepamo, da sta za večino vprašanih bila glavna vzroka za zaključek aktivne športne kariere poškodbe in služba. Športne poškodbe so sestavni del treningov in tekmovanj. Pogostost in oblika poškodb so odvisni predvsem od športa, s katerim se športnik ukvarja. Rokometna igra postaja čedalje bolj hitra, dinamična, močnejša, zato lahko sklepamo, da število poškodb na rokometnih igriščih narašča. Rokomet je v primerjavi z ostalimi ekipnimi športi veliko bolj nagnjen k poškodbam, saj igra kot taka vsebuje veliko kontaktov med igralci in prav ti so pogosto vzrok za večje ali manjše poškodbe.

Služba je drugi najbolj pogost razlog, ki so ga vprašani navedli za zaključek njihove aktivne športne kariere. Iz tega podatka lahko sklepamo, da se z veteranskim rokometom večinoma ukvarjajo nekdanji rokometaši in rokometašice, ki jim rokomet nikoli ni predstavljal vira zaslužka, s katerim bi si lahko zagotovili svojo finančno eksistenco, zato so si bili primorani poiskati službo in posledično zaradi pomanjkanja časa opustiti aktivno igranje rokometu. Napisano pa potrjujejo tudi dobljeni podatki o doseženih uspehih vprašanih za čas trajanja njihove aktivne športne kariere. Večina vprašanih je svoje najvišje športne dosežke dosegala na ravni prve državne ali nižjih lig, le majhen delež vprašanih pa se je s svojimi klubi ali takratnimi reprezentancami udeleževal tekmovanj na mednarodnem nivoju.

6.2.3. Uspešnost aktivne športne kariere rokometnih veteranov

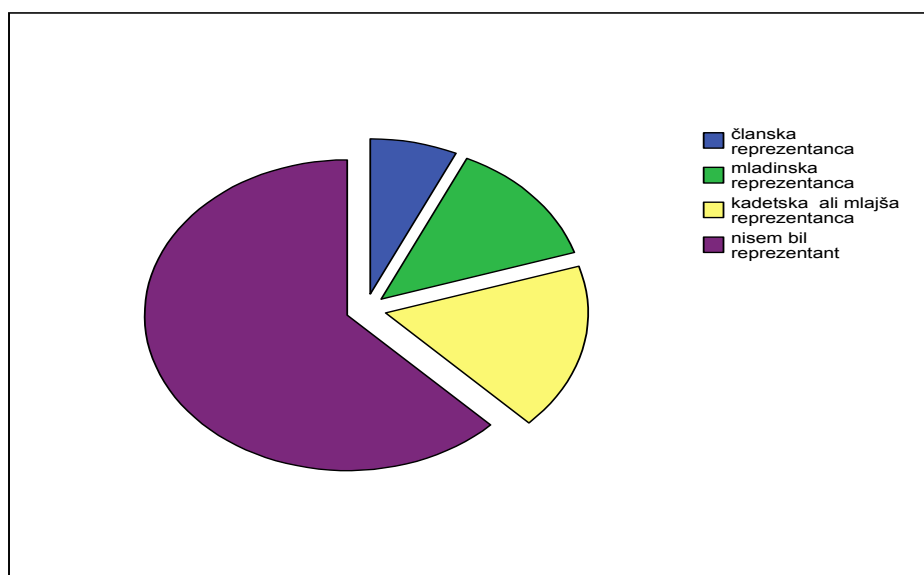

Slika 7: Tekmovanja na katerih so vprašani sodelovali v času aktivne športne kariere

Podatki v zgornji sliki kažejo na to, da je večina – skoraj polovica vprašanih v svoji aktivni rokometni karieri igrala v 1. državni ligi. Zelo majhen odstotek je tistih, ki so v svoji aktivni karieri nastopili na svetovnem prvenstvu (4,9 % vseh vprašanih) ali na olimpijskih igrah (1,4 % vseh vprašanih). Nekaj več, skupaj 16 % vprašanih pa je tekmovalo na tekmovanjih evropskega pokala. Iz podatkov, pridobljenih na podlagi opravljene raziskave, pa izhaja, da kar visoko število vprašanih, in sicer 37,5 % nikoli ni tekmovalo na visokem nivoju (1. državna liga).

Predstavljeni podatki kažejo na to, da je gledano z vidika igralskih izkušenj in rokometnega znanja udeležba nastopajočih na rokometnih veteranskih turnirjih zelo raznolika. Ne glede na to, da so na teh turnirjih prisotni nekdanji rokometišči z različno igralsko kvaliteto, pa je kljub temu prisotna zelo velika mera tekmovalnosti, saj je kar 59,8 % vprašanih na vprašanje "Ali vam je pomembno, da kot ekipa zmagate" odgovorilo, da jim je to pomembno oziroma zelo pomembno.

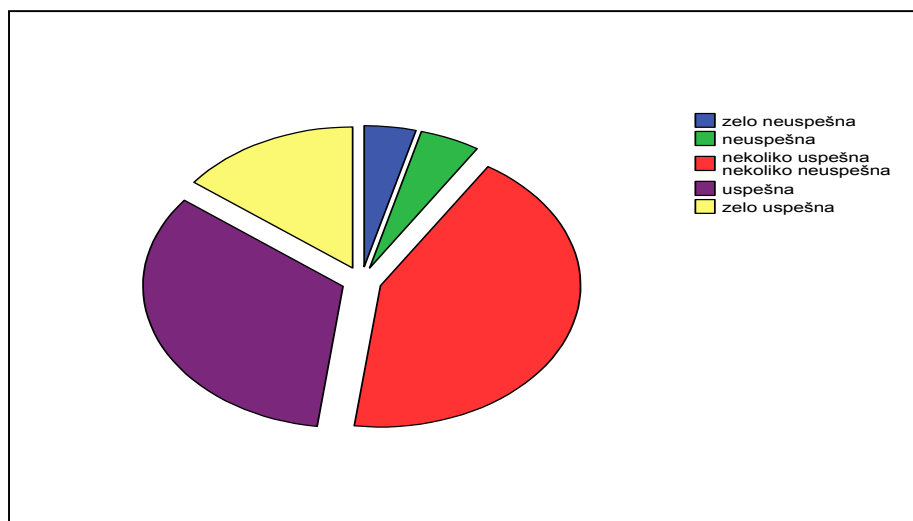
Povezava odgovorov na vprašanje o dolžini aktivne rokometne kariere in na vprašanje o doseženih tekmovalnih nivojih vprašanih pa jasno prikazuje dejstvo, da so se vsi vprašani preden so pričeli z rekreativnim rokometom, aktivno ukvarjali s tem športom. S tem je izkazano, da se za veteranski rokomet kot rekreativno obliko športa odločijo le tisti, ki so predhodno že imeli stik s tem športom.

Slika 8: Ali ste bili državni reprezentant?

Pri analizi vprašanja, ali so rokometni veterani kdaj v svoji aktivni karieri nastopali za svojo reprezentanco, pa smo prišli do podobnih ugotovitev kot pri predhodnem

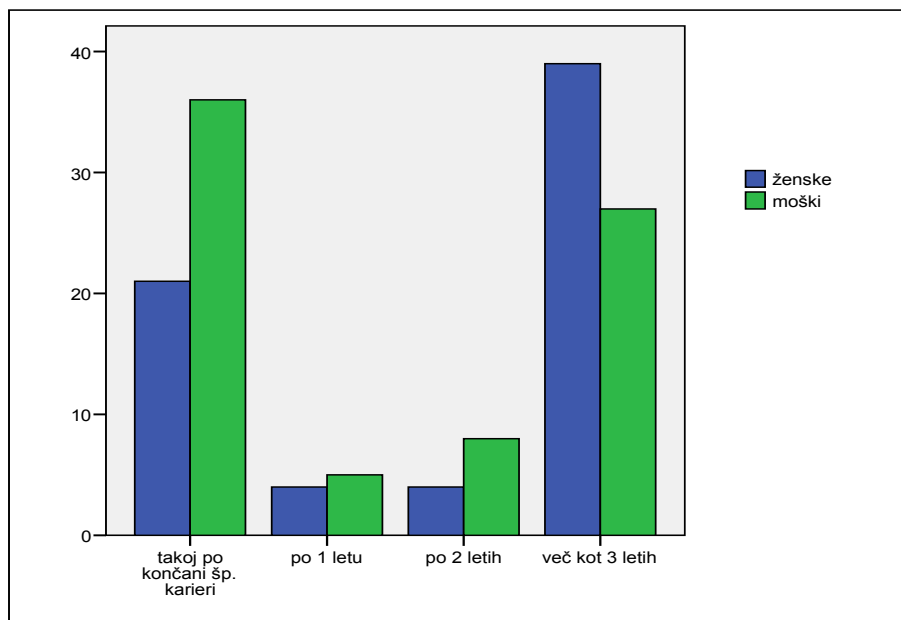
vprašanju, saj velika večina vprašanih (62,5 %) nikoli ni nastopala v reprezentančnih vrstah. Med tistimi, ki pa so kdaj nastopali za reprezentanco, pa je največ takšnih (81,5 %), ki so za reprezentanco nastopali v okviru mlajših selekcij.

Slika 9: Kako ocenjujete svojo aktivno športno kariero?

Ne glede na to, da smo z analizo odgovorov na predhodna vprašanja ugotovili, da večina vprašanih v svoji aktivni športni karieri ni dosegla vidnejših rezultatov, je večina njih (47,9 %) bolj ali manj zadovoljnih s svojo športno kariero, ki so jo imeli kot aktivni rokometaši. Le 4,9 % vprašanih je ocenilo svojo aktivno športno kariero kot neuspešno oziroma 4,2 % kot zelo neuspešno.

6.3. VETERANSKI ROKOMET

Slika 10: Kdaj ste se začeli ukvarjati z rekreativnim rokometom?

Zgoraj navedeni podatki kažejo na to, da se bivši rokometaši odločijo za rekreativen rokomet, ali takoj po končani športni karieri (39,6 %), ali pa šele po nekaj letnem premoru (45,8 %). Razlike pa lahko vidimo, če primerjamo odgovore med spoloma, in sicer lahko iz podatkov, ki so jih podali predstavniki moškega spola sklepamo, da se v primerjavi s predstavnicami ženskega spola nekoliko hitreje začnejo ukvarjati z rokometom v obliki rekreacije, saj je približno polovica veteranov odgovorila, da so se z veteranskim rokometom začeli ukvarjati takoj po končani športni karieri, medtem ko iz odgovorov veterank lahko sklepamo ravno nasprotno, in sicer da se jih večina prične z rekreativnim rokometom ukvarjati šele po daljšem premoru od aktivnega igranja. Pridobljeni rezultati kažejo na to, da obstajata dve skrajnosti glede odločitve vprašanih o tem, kdaj po končani aktivni športni karieri se pričnejo ukvarjati z rekreativnim rokometom. Zelo majhen je namreč odstotek tistih, ki takšno odločitev sprejmejo po enem ali dveh letih rokometnega premora.

6.3.1. Veteranski turnirji

Trditve	Slovenci		Hrvati		
	M	SD	M	SD	Sig (t)
Ker se kot ekipa zelo dobro razumemo	4,72	0,83	4,63	0,86	0,53
Ker srečam veliko ljudi, s katerimi sem nekoč igral	3,78	1,49	4,63	0,76	0,00
Ker se na veteranskih turnirjih vedno zabavam	4,57	0,88	4,88	0,37	0,01
Ker rad tekmujem	4,16	1,24	4,72	0,69	0,02
Ker rad zmagujem	3,48	1,50	4,47	0,93	0,00
Ker je to način, da se popolnoma sprostim	4,53	0,93	4,50	1,05	0,86

Tabela 7: Zakaj se udeležujete rokometnih veteranskih turnirjev?

Podana tabela prikazuje motive, zakaj se rokometni veterani udeležujejo veteranskih turnirjev. Podatki kažejo na to, da se med slovenskimi in hrvaškimi rokometnimi veterani pojavljajo statistično pomembne razlike pri trditvah: ker srečam veliko ljudi, s katerimi sem nekoč igral, ker se na veteranskih turnirjih vedno zabavam, ker rad tekmujem in ker rad zmagujem. Pri vseh trditvah so hrvaški veterani v primerjavi s slovenskimi dosegli višje vrednosti.

Z analizo odgovorov iz zgornje tabele lahko razberemo, da so vprašani na vse podane trditve odgovorili pritrdilno. Zaradi tega je moč zaključiti, da so vprašanim vsi podani razlogi za udeležbo na rokometnih veteranskih turnirjih pomembni. Kljub temu pa je na podlagi analize rezultatov možno določiti tiste, ki glede pomembnosti izstopajo. Sklepamo lahko, da se večina vprašanih udeležuje turnirjev, ker se kot ekipa zelo dobro razumejo, kar pomeni, da je eden glavnih razlogov za udeleževanje na veteranskih turnirjih prav dobra klima in dobri odnosi znotraj ekipe. Zelo pomembno jim je tudi, da se na turnirju zabavajo, popolnoma sprostijo in odmaknejo od vsakdanjega stresnega življenja. Opazimo lahko, da je na trditvah, ker rad zmagujem, pritrdilno odgovorilo najmanj vprašanih, kar pomeni, da je veteranom sicer pomembno zmagati, vendar pa jim sama končna uvrstitev ne predstavlja poglobitnega razloga za udeleževanje na turnirjih.

Trditve	Slovenci		Hrvati		
	M	SD	M	SD	Sig (t)
Dobri igralni pogoji	3,65	1,08	3,37	1,41	0,17
Dobra nastanitev	3,30	1,14	3,58	5,46	0,65
Udeležba kakovostnih ekip	3,18	1,08	3,42	1,42	0,26
Ker rad tekmujem Fair play in kakovostno sojenje	4,31	0,97	4,00	1,30	0,10
Da zmagamo	3,51	1,15	3,85	1,32	0,10
Da dobro igram kot posameznik	3,36	1,36	3,85	1,42	0,03
Da se kot ekipa dobro razumemo	4,72	0,82	4,52	1,08	0,19
Da je za zabavni del turnirja dobro poskrbljeno	4,37	0,90	4,63	0,94	
Da je dobra organizacija in družba ostalih ekip	4,42	0,84	4,82	0,43	0,00
Da se ne poškodujem	4,69	0,96	4,87	0,43	0,18
Da se naigram	3,49	1,15	3,65	1,40	0,47

Tabela 8: Kaj mi je pomembno na turnirju?

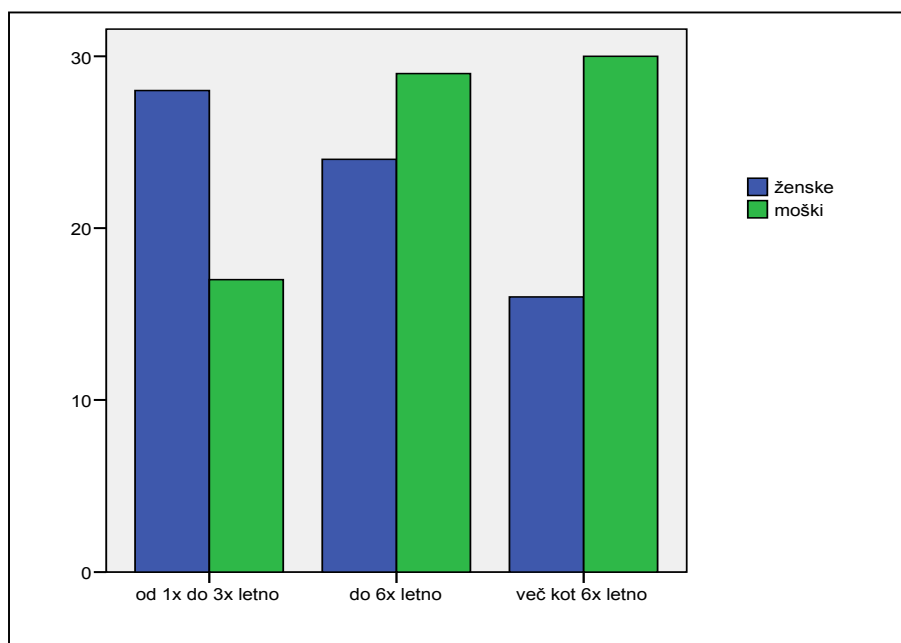
Zgornja tabela prikazuje zbrane odgovore vprašanih o tem, kaj je vprašanim najbolj pomembno na turnirju. Velika večina je mnenja, da jim je najbolj pomembno, da se vrnejo iz turnirja nepoškodovani, hkrati pa jim je zelo pomembno, da v ekipi vlada pozitivno vzdušje. Večina se vrne zadovoljnih iz turnirja, če je dobro poskrbljeno za zabavo, fair play med samo igro ter da je na turnirju pravično in kakovostno sojenje. Podatki kažejo na to, da je veteranom le delno pomembno, da na veteranskih turnirjih zmagujejo in da kot posamezniki dobro igrajo. Najmanj pozornosti pa veterani posvečajo igralnim pogojem (dvorana, osvetlitev, parket...), nastanitvi in udeležbi kakovostnih ekip.

Pri primerjavi slovenskih in hrvaških roketnih veteranov pa prihaja pri določenih trditvah do statistično pomembnih razlik. Statistično pomembne razlike, pri katerih imajo hrvaški vprašanci višje vrednosti, se pojavljajo pri trditvi da dobro igram kot posameznik 3,36 ($t=0,03$) in pri trditvi, da je dobra organizacija in družba ostalih ekip 4,82 ($t=0,00$). Torej lahko sklepamo, da je hrvaškim roketnim veteranom nekoliko bolj pomembno, da kot posamezniki uspešno igrajo na turnirju, in da je za organizacijo turnirja dobro poskrbljeno.

Vsled napisanega lahko sklepamo, da rokometnim veteranom turnirji predstavljajo neko obliko socializacije, druženja na morda nekoliko drugačen način, kot ga doživljajo v svojem vsakdanu (služba, družina). Pri analizi odgovorov smo prišli do zaključka, da v zvezi s pomembnostjo posameznih dejavnikov veteranskih rokometnih turnirjev izstopata predvsem težnja po dobrih odnosih v ekipi, saj je kar 81,3 % vprašanih to ocenilo kot zelo pomembno ter dobro vzdušje na zaključni zabavi, ki je sestavni del vsakega rokometnega veteranskega turnirja. Da jim je dobro vzdušje na zabavi zelo pomembno je ocenilo kar 68,1 % vprašanih.

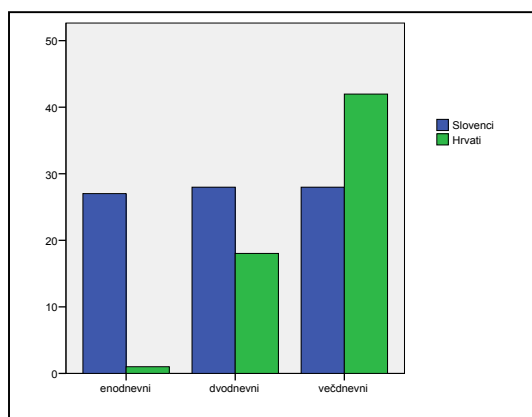
Kljub napisanemu pa ne moremo trditi, da gre pri tovrstnih turnirjih zgolj za zabavo in druženje, ampak je pri rokometnih veteranih venomer prisoten tudi kanček tekmovalnosti, saj je kar velik delež vprašanih odgovorilo, da se turnirjev udeležujejo, ker radi zmagujejo in tekmujejo. Dejstvo je, da ima veliko bivših aktivnih rokometišev in rokometišic še vedno v sebi določeno mero tekmovalnosti in kar močno željo po zmagi, kar se odraža v samem rokometu, ki se ga igra na tovrstnih turnirjih.

Pomembno je vedeti, da so na turnirjih prisotni nekdanji rokometiši in rokometišice, ki so vso svojo aktivno športno kariero bili v nenehnem boju za čim boljšim rezultatom, igrali številne pomembne tekme, kar pa je z zaključkom kariere vse splahnelo in se odmaknilo v pozabo. In prav veteranski turnirji so tisti, ki nekdanjim rokometišem ponovno vzbudijo podobna čustva, ki so jih kot aktivni rokometiši nenehno doživljali. Ponovno lahko začutijo športno tekmovalnost, borbenost, vztrajnost in pripadnost svoji ekipi. Vse to se odraža tudi na igriščih, ko rokometni veterani merijo svoje moči in velikokrat smo lahko priča kvalitetnemu rokometu z atraktivnimi in za oko zanimivimi potezami. V boju za dobrim rezultatom, pa smo lahko občasno priča tudi vroči krvi, ki nevede na igrišče zaide predvsem med moške ekipe, saj je zaradi velike mere kontakta v sami igri rokometiša to sestavni del tega športa.

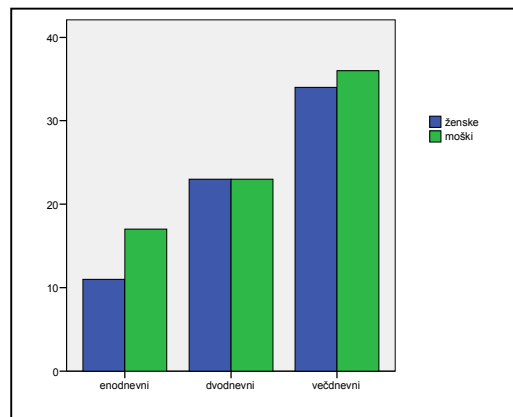

Slika 11: Kako pogosto se udeležujete veteranskih turnirjev?

Iz zgornjega grafa izhaja, da se moški bistveno večkrat udeležujejo veteranskih turnirjev kot ženske. Le 22,4 % vprašanih veteranov je odgovorilo, da se odpravijo na turnirje 1 krat do 3 krat letno. Kar 77,7 % vprašanih veteranov pa se udeležuje veteranskih turnirjev 6 in večkrat letno. V primerjavi z moškimi veterani pa iz odgovorov, podanih s strani veterank izhaja, da se večina veteranskih turnirjev udeležuje manj kot 3 krat letno, zelo nizek pa je tudi odstotek (23,5 %) veterank, ki se udeležuje tovrstnih turnirjev več kot 6 krat letno.

Slika 12: Kateri tip turnirja vam bolj ustreza? (glede na državo)

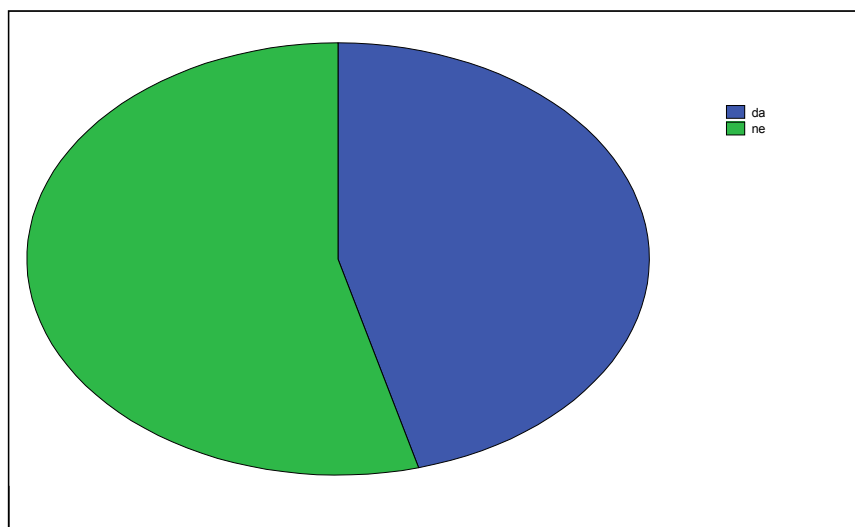

Slika 13: Kateri tip turnirja vam bolj ustreza? (glede na spol)

Zgornja slika št. 12 ponazarja, da so vprašanci iz Slovenije enako naklonjeni vsem oblikam turnirjev tako enodnevnim, dvodnevnim in večdnevnim. Odgovori vprašancev iz Hrvaške pa pripeljejo do drugačnega zaključka, saj slednjim nedvomno bolj odgovarjajo večdnevni in dvodnevni veteranski turnirji. Le 1,6 % vprašanih hrvaških veteranov se najraje udeležuje enodnevnih turnirjev.

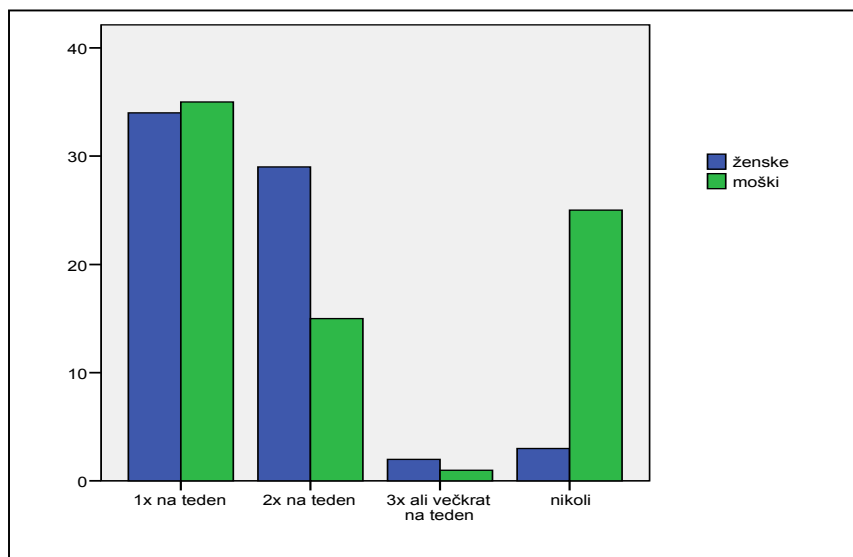
Čeprav smo ob sestavi vprašalnika predvidevali, da bodo odgovori vprašancev glede na njihov spol pokazali večjo razliko v tem, kateri tip turnirja posameznikom bolj ustreza, predstavljena slika 13 nazorno prikazuje, da v zvezi s tem glede na spol ni večjih odstopanj v odgovorih. Iz odgovorov izhaja, da se tako ženske kot moški najraje udeležujejo dvo ali večdnevnih turnirjev.

6.3.2. Organiziranost vadbe roketnih veteranov

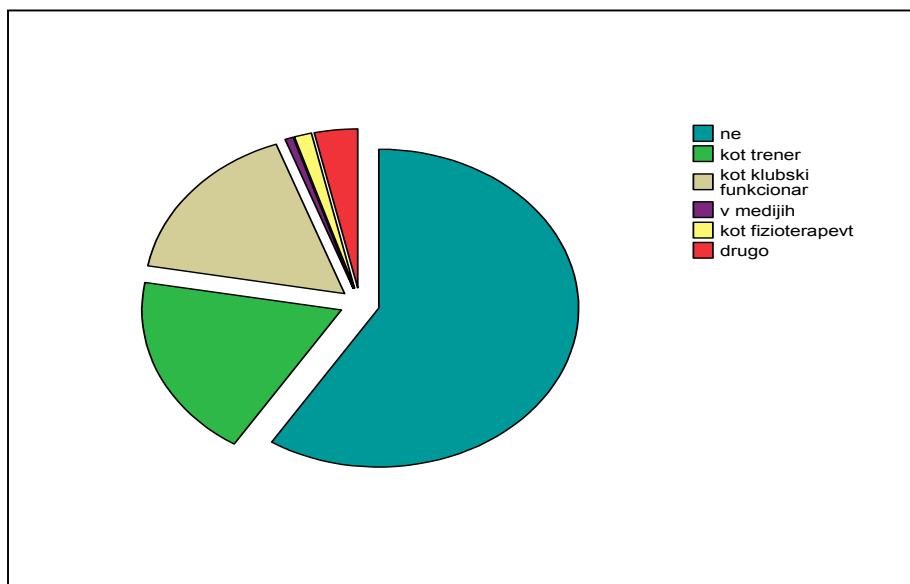
Slika 14: Vam ta oblika rekreativnega športa zadostuje?

Odgovori na vprašanje o zadostnosti veteranskega rokometnega športa kažejo na deljeno mnenje vprašancev. Iz zgornje slike lahko razberemo, da je kar 54,2 % vprašanih odgovorilo, da jim rekreacija v obliki rokometnega športa ne zadostuje. Vprašani so navedli, da se poleg rekreativnega rokometnega športa ukvarjajo še z ostalimi oblikami rekreacije kot so: tek, nogomet, kolesarjenje, plavanje, ples, badminton, košarka, ultimate frizbi. Pri primerjavi odgovorov vprašancev glede na spol oziroma državo je bilo ugotovljeno, da se odgovori glede na navedene kriterije vprašancev ne razlikujejo.

Slika 15: Pogostost vadbe vprašanih

Iz zgornje slike je razvidno, da 78,5 % vprašanih trenira 1 do 2 krat tedensko, medtem ko je le 2,1 % vprašanih odgovorilo, da imajo vadbo 3 in večkrat tedensko. Zanimiv je tudi podatek, da je kar 19,4 % vprašanih odgovorilo, da nimajo rednih treningov. Iz tega lahko sklepamo, da se nekateri posamezniki oziroma veteranske ekipe zberejo le priložnostno z namenom udeležbe na veteranskih turnirjih, predhodno pa skupaj nikoli ne trenirajo oziroma nimajo neke redno organizirane vadbe. Določene razlike pa so vidne tudi, če primerjamo pogostost vadbe med moškimi in ženskami. Na podlagi zbranih podatkov lahko sklepamo, da je pogostost vadbe pri ženskah večja, saj je kar 92,6 % žensk odgovorilo, da imajo vadbo 1 do 2 krat tedensko, medtem ko tako pogosto trenira le 65,8 % moških. Obenem pa je tudi zelo veliko vprašancev moškega spola (32,9 %) odgovorilo, da se sploh ne udeležujejo redne vadbe. Omenjen podatek ni toliko presenetljiv, saj se moški večinoma udeležujejo več različnih vrst rekreacije in tako na različne načine vzdržujejo njihovo fizično pripravljenost. Eden izmed vzrokov za to, da določene veteranske ekipe redno ne vadijo in se zberejo samo za udeležbo na turnirjih, so tudi specifične zahteve za izvedbo rokometne vadbe. Pri tem velja izpostaviti predvsem dejstvo, da je za kvalitetno in učinkovito rokometno vadbo potrebnih najmanj deset udeležencev in ustrezen prostor, ki pa pogosto predstavlja preveliko finančno breme za veteranske ekipe.

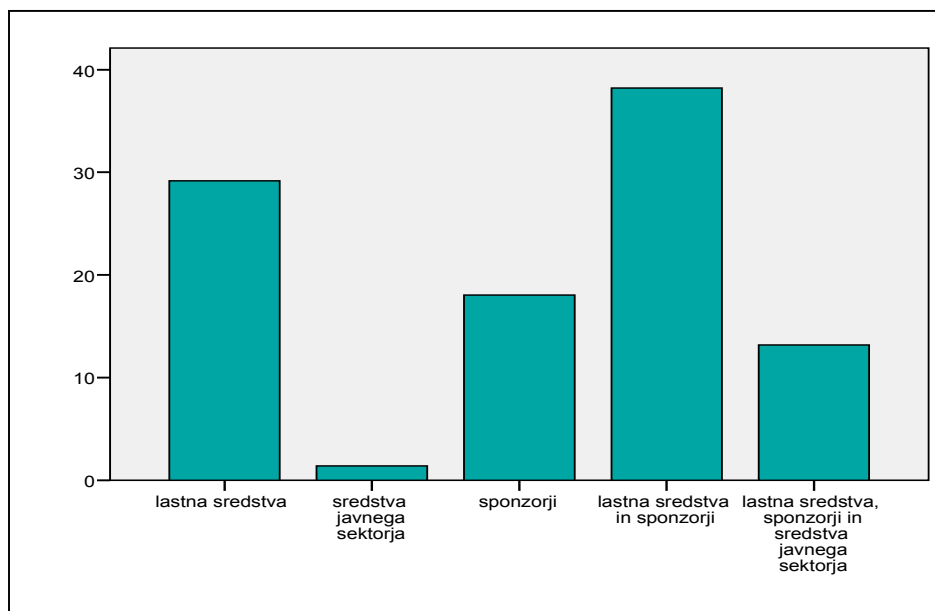

Slika 16: Ali ste v rokometu še kakorkoli aktivni?

Z zgoraj prikazanimi podatki na sliki 16 smo želeli ugotoviti, ali izvajajo rokometni veterani poleg igranja veteranskega rokometu še katero drugo obliko dejavnosti, ki je povezana z rokometom. Večina, in sicer 59 % vprašanih, je odgovorila, da se z rokometom ukvarja izključno v obliki rekreacije. Med drugimi aktivnostmi pa je moč zaslediti predvsem aktivnost klubskih funkcionarjev ter trenerjev. Med vprašanimi jih 18,8 % navaja, da so v rokometu ob igranju dejavni tudi kot trenerji, 16,7 % vprašanih pa je odgovorilo, da delujejo kot klubski funkcionarji. Pri primerjavi odgovorov vprašancev ženskega in moškega spola pa smo ugotovili, da je odstotek moških, ki se ob rekreativnem igranju z rokometom tudi drugače ukvarjajo, nekoliko višji.

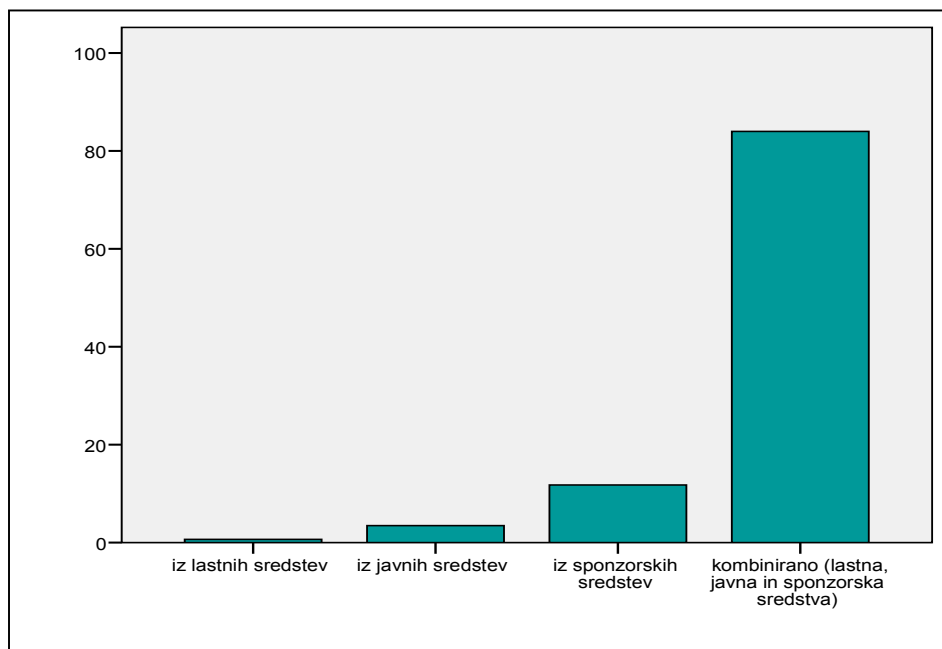
6.4. FINANCIRANJE VETERANSKEGA ROKOMETA

6.4.1. Financiranje rokometnih veteranskih ekip

Slika 17: Kako poteka financiranje v vašem društvu?

Iz zgornje slike lahko sklepamo, da poteka financiranje veteranskega rokometna največkrat kot kombinacija lastnih sredstev veteranov in sredstev, ki jih ekipe pridobijo od sponzorjev. Kar velik odstotek vprašanih (29,2 %) je odgovorilo, da se njihovo društvo financira zgolj iz lastnih sredstev. Iz prikazanih rezultatov lahko sklepamo, da veliko število veteranskih ekip nima oziroma ne uspe najti sponzorjev in so za to primorani pokriti stroške rekreacije in veteranskih turnirjev iz svojih lastnih sredstev. Glede na to, da je zgolj 1,4 % vprašanih odgovorilo, da se njihove aktivnosti financirajo iz javnih sredstev, lahko sklepamo, da je veteranski rokomet le malokrat deležen finančne pomoči s strani javnega sektorja. Kljub temu pa določen delež sredstev pri financiranju veteranskih rokometnih ekip predstavljajo tudi javna sredstva, vendar je glede na odgovore vprašanih (13,2 % vprašanih je odgovorilo, da se njihova dejavnost deloma financira tudi iz javnih sredstev) možno sklepati, da je obseg tovrstnih javnih sredstev majhen, saj se financiranje tovrstnih ekip dopolnjuje z lastnimi oziroma sponzorskimi sredstvi.

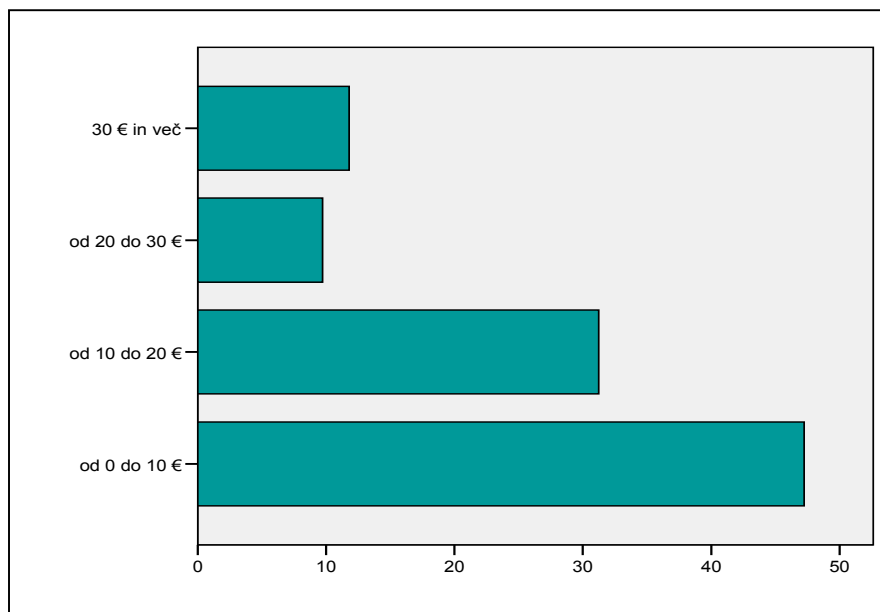

Slika 18: Kako bi moralo potekati financiranje veteranskega rokometna?

S tem vprašanjem smo želeli raziskati, kakšne so želje oziroma interesi vprašanih glede zagotavljanja sredstev. Iz zgornje slike lahko sklepamo, da pri rokometnih veteranih ni pretiranih interesov oziroma želje po tem, da bi financiranje potekalo zgolj na podlagi sponzorskih oziroma javnih sredstev. Le 11,8 % vprašanih meni, da bi morali vsa sredstva zagotoviti sponzorji, še manj (3,5 %) vprašanih pa bi želelo, da se njihove dejavnosti v celoti financirajo iz javnih sredstev. Sklepamo lahko, da si večina rokometnih veteranov želi obliko financiranja njihove dejavnosti, ki bi bila kombinacija financiranja iz sponzorskih, javnih in lastnih sredstev. Kar 84 % vprašanih je namreč ogovorilo, da si najbolj želijo tovrstnega načina financiranja.

V Sloveniji iz leta v leto narašča število rokometnih veteranskih ekip hkrati pa z njimi narašča tudi število veteranskih turnirjev. Skoraj vse ekipe organizirajo ali si želijo organizirati turnir v svojem domačem kraju. Eden izmed vzrokov za to je tudi dejstvo, da ekipe pri izvedbi turnirjev ustvarijo določen minimalen dobiček. Dobiček pa predstavljajo predvsem sponzorska sredstva, ki jih je veliko lažje zagotoviti v sklopu organizacije turnirja kot sicer. Organizacija veteranskega turnirja tako nekaterim ekipam predstavlja tudi delen vir zaslužka, saj le z organizacijo tovrstnega turnirja pridobijo določena sponzorska sredstva, ki posameznemu članu zmanjša njegov lastni finančni vložek, tako pri mesečni članarini kot tudi pri stroških, ki nastanejo ob odhodu na razne veteranske turnirje.

6.4.2. Stroški mesečne vadbe

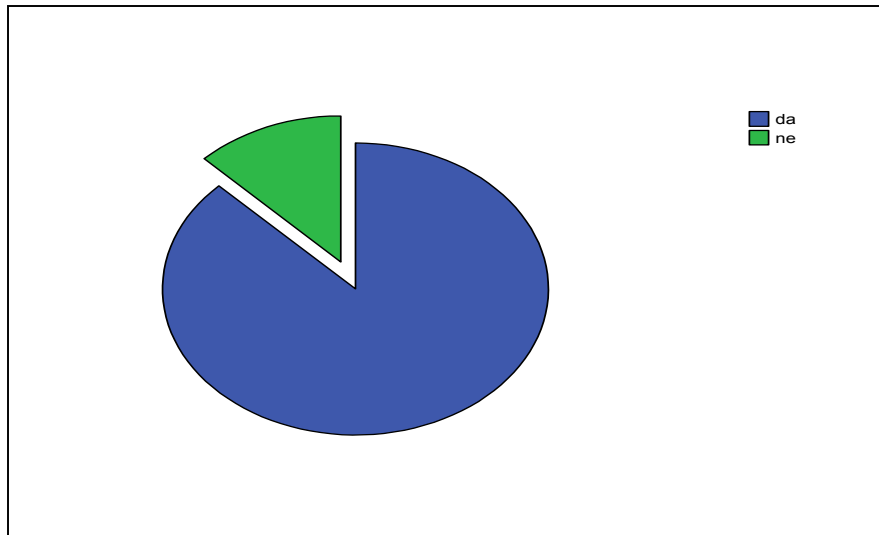

Slika 19: Višina mesečne vadbe

Velika večina, natančneje 78,5 % vprašanih rokometnih veteranov, mesečno odšteje za rekreacijo v obliki rokometu od 0 do 20 €. Med vprašanimi je največ takšnih, ki za mesečno vadbo namenijo med 0 in 10 €. Kar veliko (31,3 %) vprašanih porabi za mesečno vadbo med 10 in 20 €, le 9,7 % vprašanih nameni za mesečno vadbo od 20 do 30 € medtem, ko je takšnih, ki namenijo za mesečno vadbo 30 ali več € kar 11,8 %. Pri analizi ogovorov na predmetno vprašanje smo ugotovili, da obstajajo določene razlike v odgovorih glede na državo, v kateri se vprašanci ukvarjajo z rekreativnim rokometom. Razlika se kaže predvsem v tem, da je odstotek vprašanih iz Hrvaške, kateri za vadbo mesečno namenijo med 0 in 10 €, v primerjavi s slovenskimi veterani bistveno manjši. Le 34,4 % hrvaških veteranov za vadbo nameni med 0 in 10 €, medtem ko ta odstotek pri slovenskih veteranih znaša 56,6 %.

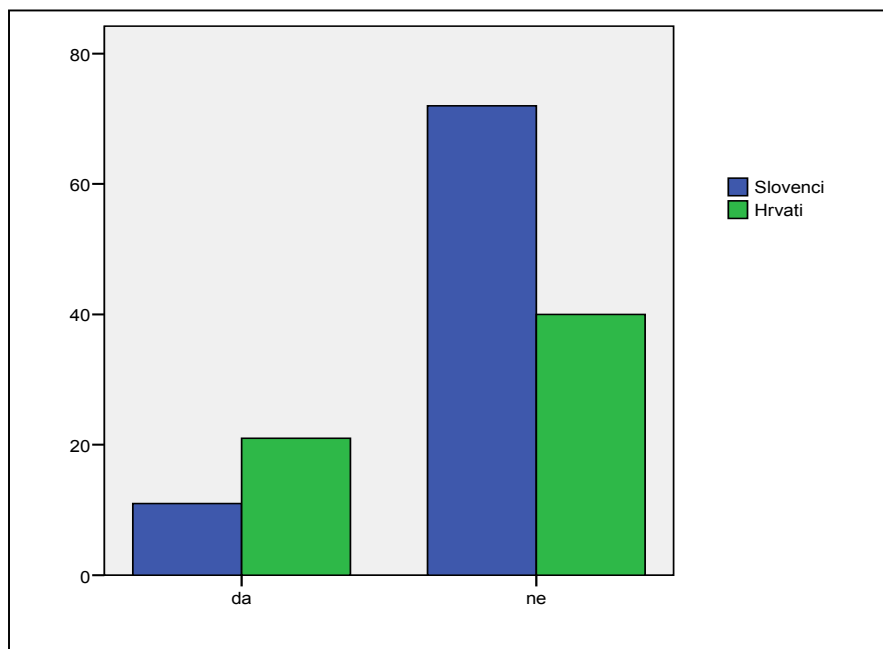
Dejstvo je, da veliko slovenskih veteranskih ekip deluje pod okriljem svojih lokalnih rokometnih klubov, kjer so veterani nekoč igrali bodisi za mlajše kategorije bodisi za člansko ekipo. V veliki večini se veterani s klubi dogovorijo, da jim odstopijo oziroma zakupijo določene vadbene termine in jim s tem omogočijo brezplačno vadbo. To dokazuje, da je veliko nekdanjih rokometišev, ki se kasneje podajo v veteranske rokometne vrste, še vedno v zelo tesnem sodelovanju s svojim nekdanjim klubom. Omenjeno dejstvo nam ponuja eno izmed možnih razlag za to, zakaj je precej velik odstotek vprašanih odgovorilo, da mesečno za vadbo nameni med 0 in 10 €.

V primerjavi z ostalimi rekreativnimi športi, kjer so rekreativci primorani plačevati tudi najem dvorane, lahko sklepamo, da je veteranski rokomet z vidika stroškov zelo sprejemljiv in dostopen vsakomur, ki se želi ukvarjati s tovrstno obliko rekreacije.

Slika 20: Ali bi se udeleževali vadbe, če bi zanjo morali odšteti več kot 30 € mesečno?

Kot lahko razberemo iz zgornjega grafa in tabele so vprašani s 87,5 % odgovorili pritrdilno, kar pomeni, da bi se rekreativne vadbe v obliki rokometu udeleževali tudi, če bi bil mesečni strošek za vadbo večji od 30 €. Iz dobljenih podatkov lahko sklepamo, da je rokometnim veteranom tovrstna oblika rekreacije zelo pomembna in so zanjo pripravljeni odšteti tudi več denarja, kot ga trenutno namenijo.

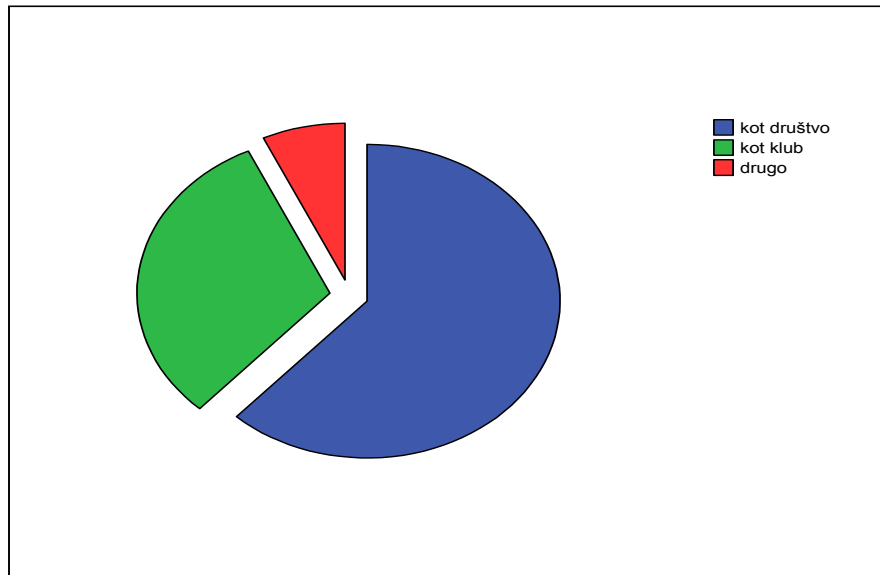

Slika 21: Ali se vam zdi udeležba na veteranskih turnirjih prevelik strošek?

Podobno kot pri predhodnem vprašanju lahko ugotovimo, da stroški, ki so povezani z vadbo oziroma z udeležbo na turnirjih za vprašane niso odločilnega pomena. Skupno je kar 77,8 % vprašanih odgovorilo, da jim udeležba na veteranskih turnirjih ne predstavlja prevelikega stroška. Določene razlike so se pokazale pri primerjavi odgovorov slovenskih in hrvaških veteranov, saj je med slovenskimi veterani zelo malo (13,3 %) takšnih, ki menijo, da je udeležba na veteranskih turnirjih prevelik strošek, medtem ko je pri hrvaških veteranih takšnih kar 34,4 %.

Vsa vprašanja, povezana s financiranjem veteranskega rokometu, so podala odgovore iz katerih izhaja, da vprašanje denarja ni bistvenega pomena pri odločanju posameznikov o tem, ali se bodo ukvarjali z veteranskim roketom ali ne. Večina vprašanih se zaveda, da morajo del sredstev za njihovo vadbo zagotoviti sami, s čemer se tudi strinjajo. Iz odgovorov na zadnji dve predstavljeni vprašanji pa je moč zaključiti, da bi vprašani namenili celo več sredstev za tovrstno obliko rekreacije, kot jih za to namenjajo sedaj.

6.4.3. Oblika organiziranosti roketnih veteranskih ekip

Slika 22: Kako ste kot ekipa organizirani?

Večina roketnih veteranskih ekip je organiziranih v obliki društev, veliko pa je tudi takšnih, ki delujejo pod okriljem kluba, za katerega so nekoč roketni veterani igrali. Zelo malo je takšnih ekip, ki niso organizirane v eni izmed obeh predstavljenih oblik.

7. SKLEP

Diplomsko delo je osredotočeno predvsem na rekreativni šport v rokometu in prikazuje delen vpogled na prizorišče veteranskih turnirjev. Kot je že omenjeno v nalogi, je čedalje več povpraševanja in želje po rekreativnem športu v zrelostnem obdobju. Ljudje si želijo gibanja, sprostitve, odmika od vsakdanjega hitrega tempa, ki ga narekuje sodoben način življenja. Vsekakor pa sama želja ni dovolj, mora biti tudi zadosten delež motivacije pri posamezniku, da se začne ukvarjati z določenim rekreativnim športom. Motivacijo lahko najdejo tako v zvrsti športa kot tudi v socialnih vidikih, ki ga določen tip športa nudi. Večkrat lahko opazimo, da je glavna motivacija pri rekreativnem športu prav druženje znotraj določene skupine. Nekdanjim športnikom, ki imajo za sabo dolgoletno športno kariero, se je veliko lažje oziroma bolj naravno in samoumevno ukvarjati z rekreativnim športom kot pa tistim, ki se nikoli prej niso ukvarjali s kakršno koli obliko športa. Prav tako velja, da veliko lažje navežejo stike za ukvarjanje z rekreativnim športom, ker imajo na tem področju veliko izkušenj in poznanstev. Tako lahko tudi v rokometu zasledimo, da se le nekdanji aktivni rokometaši kasneje odločajo za rekreativno obliko rokometu.

Namen diplomskega dela je bil raziskati in predstaviti veteranski rokomet kot obliko rekreativne športne dejavnosti. Z raziskavo smo skušali ugotoviti, kdo se pretežno ukvarja z veteranskim rokometom, kakšna je povprečna starost rokometašev, kakšna je bila njihova starost ob zaključku njihove aktivne športne kariere, kakšni so bili razlogi za zaključek športne kariere ter njihovi razlogi za udeleževanje na veteranskih rokometaških turnirjih. Prav tako pa smo na podlagi opravljene raziskave skušali pridobiti podatke o organizaciji veteranskih rokometaških ekip ter financiranju in pogostosti njihove vadbe.

Raziskava je bila opravljena na podlagi podatkov zbranih z anketnimi vprašalniki, ki so bili razdeljeni naključnim udeležencem na veteranskem rokometaškem turnirju v Vodica in na veteranskem rokometaškem turnirju v Sevnici. Vprašalnik je vseboval 33 vprašanj in je bil razdeljen na tri tematske sklope. V raziskavi je sodelovalo 144 vprašanih, od tega 68 predstavnic ženskega spola in 76 predstavnikov moškega spola. V raziskavi pa so vprašani bili ločeno obravnavani tudi glede na državo, v kateri se ukvarjajo z rekreativnim rokometom, saj smo z raziskavo želeli pridobiti tudi podatke o razhajanjih med rekreativnimi rokometaši v Sloveniji in rekreativnimi rokometaši na Hrvaškem. Med vprašanimi je bilo 83 vprašanih iz Sloveniji in 61 vprašanih iz Hrvaške. Največje razlike so se pokazale predvsem pri povprečni starosti udeležencev ter pri starosti prenehanja aktivne športne kariere. V obeh primerih je bila ta starost pri vprašanih iz Hrvaške nekoliko višja.

HIPOTEZA 1: Med slovenskimi in hrvaškimi rokometnimi veterani ni večjih razlik v njihovi povprečni starosti.

Ob pričetku raziskovalnega dela smo glede na splošno znana dejstva ob postavitvi predmetne hipoteze predpostavljali, da med rokometnimi veterani ne bo večjih razlik v njihovi povprečni starosti glede na to, ali se ukvarjajo z veteranskim rokometom v Sloveniji ali na Hrvaškem. Rezultati, pridobljeni na podlagi opravljene raziskave, pa narekujejo zavrnitev tako postavljene hipoteze. Rezultati odgovorov vprašanih, ki so bili obravnavani ločeno glede na to, za kateri klub oziroma društvo nastopajo, smatrali smo, da vprašani, ki igrajo za slovenski klub so Slovenci in tisti, ki igrajo za hrvaški klub so Hrvati, kažejo, da slovenski rokometišči v primerjavi s hrvaškimi rokometišči bistveno hitreje zaključujejo svojo aktivno športno pot. Posledično so slovenski rokometišči, ki se po svoji aktivni športni karieri odločijo za nadaljevanje rokometne poti v rekreativni obliki, tudi nekoliko mlajši od hrvaških veteranov. V povezavi s tem pa je bilo ugotovljeno tudi, da so hrvaški veterani v času svoje aktivne športne kariere dosegali športne rezultate, ki so v povezavi s slovenskimi na nekoliko višjem nivoju.

Obe ugotovitvi skupaj pa dajeta logično povezavo med trajanjem aktivne športne kariere in doseganjem športnih rezultatov, saj je pri aktivnih športnikih, ki v svoji športni karieri ne dosežejo vidnejših rezultatov že na podlagi splošno znanih dejstev možno opaziti, da le-ti hitreje zaključujejo aktivno športno pot v primerjavi s tistimi, ki kot aktivni športniki dosežejo vidnejše rezultate.

HIPOTEZA 2: Z veteranskim rokometom se ukvarjajo samo bivši rokometišči.

Hipotezo lahko potrdimo, saj je raziskava pokazala, da so se vsi vprašani predhodno že ukvarjali z rokometom. Glede na to, da spada rokomet zaradi svoje specifikke med bolj zahtevne športe, je bilo že ob začetku opravljanja raziskave pričakovati, da bo velika večina vprašanih takšnih, ki so se s tem športom ukvarjali že v preteklosti. Iz predstavljenega lahko zaključimo, da se za rokomet v rekreativni obliki odločajo samo nekdanji rokometišči in rokometiščice. Rokomet tako ne spada med tiste športe, za katere bi se spontano in zgolj zaradi rekreacije odločali tisti, ki bi morali to športno panogo pričeti spoznavati šele kot rekreativno obliko športa. V zvezi s tem je rokomet v primerjavi s športi kot so na primer atletika, badminton, tenis, nogomet, odbojka, košarka ipd. kar se tiče rekreativnega udejstvovanja v nekoliko slabšem položaju.

HIPOTEZA 3: Rokometni veterani v svoji aktivni športni karieri niso dosegli vidnejših rezultatov.

Tudi to hipotezo lahko potrdimo, saj lahko iz analize vprašanj, ki so bila podana na to temo, sklepamo, da se z veteranskim rokometom v večini ukvarjajo nekdanji aktivni rokometišči, ki po svoji kvaliteti igranja niso nikoli izstopali. Večina jih trdi, da niso nikoli zastopali barve državne reprezentance in kar velik odstotek vprašanih nikoli ni igrala v prvi državni ligi. Nekoliko višje športne dosežke je bilo moč zaslediti pri vprašanih iz hrvaških ekip, vendar tudi pri slednjih ta razlika ni tako velika. Kljub temu, da večina vprašanih ni mnenja, da so v svoji aktivni športni karieri dosegli vidnejše rezultate, pa je na veteranskih rokometnih turnirjih moč opaziti nekatera nekoč zelo znana imena, ki so krojila sam vrh jugoslovanskega oziroma slovenskega rokometišča.

HIPOTEZA 4: Glavni razlog rokometnih veteranov za zaključek aktivne športne kariere so bile poškodbe.

To hipotezo lahko le deloma potrdimo, saj so vprašani pri razlogih za zaključek svoje aktivne športne poti poleg poškodb navajali predvsem službo. Glede na naravo rokometne igre, pri kateri je veliko telesnih kontaktov, je jasno, da so poškodbe sestavni del tega športa. Ponavljajoče se poškodbe so pogosto glavni razlog za to, da se športniki prenehajo aktivno ukvarjati s športom.

Rezultati raziskave pa so nepričakovano pokazali, da je visok odstotek vprašanih aktivno športno kariero zaključilo zaradi službe. Služba, ki predstavlja osnovni vir dohodkov, je zelo pomemben dejavnik v življenju posameznika, zato so tovrstni rezultati povsem razumljivi. Že predhodno je bilo ugotovljeno, da med vprašanimi ni veliko takšnih, ki so v času med svojo aktivno športno kariero dosegali vidnejše rezultate, zato je moč sklepati, da je le manjši odstotek vprašanih za vir preživljanja imel rokomet. Ker se večina rokometnih veteranov v času aktivne športne kariere ni preživljala z rokometom, so si morali poiskati drugi vir zaslužka, zaradi česar niso imeli več toliko prostega časa za aktivno igranje rokometišča.

HIPOTEZA 5: Druženje in zabava je pri rokometnih veteranih pomemben dejavnik za udeležbo na turnirjih.

Hipotezo lahko sprejmemo, saj dajejo rezultati jasno sliko, da so med poglavitnimi razlogi zakaj se rokometni veterani udeležujejo turnirjev predvsem sprostitvev, dobri

odnosi znotraj ekipe, zabava ter možnost srečanja s starimi znanci. Zaključimo lahko, da rokometnim veteranom turnirji predstavljajo predvsem neko obliko zabave, druženja in sprostitve. Hkrati pa ne moremo zanemariti dejstva, da se rokometni veterani udeležujejo turnirjev tudi zaradi same želje po igranju rokometu, tekmovanju in ne nazadnje doseganju čim boljših rezultatov s svojo ekipo.

Rokometnim veteranom je na turnirjih pomembno predvsem, da se ne poškodujejo in da v ekipi vlada dobro vzdušje, tako na igrišču kot ob njem. Zadovoljni so tudi, če organizator priredi dobro zabavo, kjer se v večernih urah vsi veterani zberejo, družijo ob dobrih hrani in zaplešejo.

HIPOTEZA 6: Pogostost vadbe rekreativnih veteranov je zelo nizka in jim tovrstna oblika rekreacije ne zadostuje.

Hipotezo lahko potrdimo. Rokometni veterani imajo v večini vadbo rokometu organizirano enotedensko. Kar nekaj veteranskih rokometnih ekip pa redne vadbe nima organizirane in se z rokometom ukvarjajo samo v obliki udeleževanja na veteranskih turnirjih. Nizka frekvenca vadbe ima za posledico, da večini rokometnih veteranov ta oblika rekreacije ne zadostuje in se poslužujejo tudi drugih oblik športne rekreacije.

HIPOTEZA 7: Stroške rekreativne vadbe in udeležbe na veteranskih turnirjih si rokometni veterani pokrijejo iz lastnih sredstev.

Hipotezo lahko potrdimo. Rekreativni športi so po svoji naravi usmerjeni tako, da jih financirajo udeleženci sami. To velja tudi za veteranski rokomet, saj veteranske ekipe v veliki meri zagotavljajo denarna sredstva za njihov obstoj in delovanje s prispevki članov. Poleg financiranja z zagotavljanjem lastnih sredstev pa veteranske ekipe pogosto uspejo pridobiti tudi sponzorska sredstva in si s tem olajšajo finančno breme, ki nastaja ob udeležbah in organizaciji turnirjev. Sponzorska sredstva pa ne predstavljajo ključnega vira dohodkov in se zato ekipe v večini poslužujejo kombiniranega sistema zagotavljanja sredstev za rekreativno vadbo. V porastu pa je tudi pridobivanje finančnih sredstev na podlagi javnih razpisov namenjenih širjenju rekreativnega športa.

To delo vsekakor dokazuje, da je veteranski rokomet kot oblika rekreativnega športa v Sloveniji prisoten, a omejen na tiste rekreativne športnike, ki so se v preteklosti z rokometom že ukvarjali. Ne glede na to omejitev pa se za prihodnost veteranskega

rokometa v Sloveniji ni bati, saj je ta oblika rekreacije tistim, ki se z njo ukvarjajo, zelo pomembna in so zaradi tega pripravljeni storiti veliko, da se ta oblika rekreativnega športa tudi v naprej ohrani. Nedvomno je, da lahko želje ter angažiranost posameznih ekip ohranjajo to obliko športa prisotno, saj to ekipe dokazujejo z organizacijo turnirjev, na katerih je udeležba vedno znova velika.

Zgolj interes ter angažiranost ekip in posameznikov, ki sicer zadostujeta za to, da se veteranski roket kot rekreativna oblika športa ohranja, pa ne moreta zagotoviti nadaljnega razvoja tega športa. S tem mislimo predvsem na to, da bi se veteranski roket dvignil na višji nivo. Tekom opravljanja raziskave so bile v zvezi s tem poudarjene želje veteranskih roketnih ekip o tem, da bi pri organizaciji tekmovanj, širjenju popularnosti te oblike rekreativnega športa ter nadaljnjem razvoju sodelovala tudi krovna organizacija, torej Rokometna zveza Slovenije. Sodelovanje z Rokometno zvezo Slovenije bi bistveno pripomoglo k povečanju priljubljenosti tega športa med rekreativci, s čemer pa bi se lahko posledično dvignil tudi nivo igre. Vizije nekaterih, ki delujejo na področju veteranskega rokometu v Sloveniji so, da bi se organizacija tega športa izboljšala do te mere, da bi bilo moč pri nas organizirati mednarodna tekmovanja višjega razreda, kot so evropsko veteransko prvenstvo v roketu ter ligaško obliko tekmovanja, ki bi prav tako dvignila nivo kvalitete veteranskega rokometu v Sloveniji.

Veteranski roket je oblika rekreativnega športa, ki vpliva na fiziološke, psihološke in sociološke dejavnike. Nekoč aktivnim roketom daje možnost, da so nenehno v stiku z roketom, in da se zopet na nek način uveljavijo in potrjujejo v tistem, v čemur so nekoč bili dobri in uspešni. Veteranski turnirji poskrbijo za prijetno obliko druženja, ohranjanja stikov, zabave in veteranom predstavljajo prijetno obliko sprostitve. Prav tako lahko veterani z veteranskim roketom zadovoljijo svoje potrebe, ki so posledica dolgoletnega vsakodnevnega treniranja. Hkrati zadovoljijo potrebo po gibanju, tekmovanju, potrjevanju in uveljavljanju na igrišču, druženju ipd. Skratka predvsem iz igralskega vidika se lahko posameznik na veteranskih roketnih turnirjih za trenutek povrne v svet svojega aktivnega igranja rokometu in podoživlja emocije, ki so ga spremljale med aktivno igralsko kariero. Veliko roketom v svoji aktivni karieri ni doseglo vidnejših rezultatov, so pa vsi dosegli najpomembnejše in to je, da znajo igrati roket in so sedaj lahko deležni vseh prijetnih trenutkov, ki jih doživljajo ob igranju in treniranju rekreativnega rokometu. Mnogi si kaj takega želijo, pa tega nimajo.

8. LITERATURA

Berčič, H., Sila, B., Tušak, M. in Semolič, A. (2001). *Šport v obdobju zrelosti*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Bon, M. (2000). Rokomet. V J. Turk (ur.), *Lepota gibanja tudi za zdravje*. (str. 182-183). Ljubljana: Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije.

Cecić Erpič, S. (2002). *Konec športne kariere: razvojno psihološki in športno psihološki vidiki*. Ljubljana: Fakulteta za šport.

Drev, A. (2009). *Sedeč življenjski slog in njegov vpliv na zdravje*. Pridobljeno 25.5.2010 iz <http://www.ivz.si>

Doupona, M. in Petrovič, K. (2000). *Šport in družba*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

European Handball Federation. Pridobljeno 6.6.2010 iz <http://www.eurohandball.com>

European Masters Handball Championship 2010 Berga. Pridobljeno 6.6.2010 iz <http://www.emqberga2010.com>

Kajtna, T. in Tušak, M. (2005). *Psihologija športne rekreacije*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Masters Handball. Pridobljeno 6.6.2010 iz <http://activities.eurohandball.com/hb4all/content/7MastersHB/GeneralInfoMastersHandball.pdf>

Prodan, S. in Lakičević, P. (1989). *Kup veterana*. Umag: Iro Motovun.

Sila, B. (2000). Šport – rekreacija – osnovni pojmi. V J. Turk (ur.), *Lepota gibanja tudi za zdravje*. (str. 22-25). Ljubljana: Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije.

Tušak, M. (2003). *Strategije motiviranja v športu*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Tušak, M. in Tušak, M. (2001). *Psihologija športa*. Ljubljana: Znanstveni inštitut filozofske fakultete.

Tušak, M., Misja, R. in Vičič, A. (2003). *Psihologija ekipnih športov*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.